

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Ohjaavien ministeriöiden ja Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristö- keskuksen välinen tulossopimus vuosille 2024–2027

PIRKANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

0295 036 000
www.ely-keskus.fi
Y-tunnus 2296962-1

Kirjaamo
PL 297, 33101 Tampere
kirjaamo.pirkanmaa@ely-keskus.fi

SISÄLLYS

1	Strategiset linjaukset	3
2	Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	6
3	Tulostavoitteet.....	8
4	Voimavarojen hallinta.....	34
5	Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset.....	35
	Liitteet	36

1 Strategiset linjaukset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset edistävät alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla.

ELY-keskusten tulostavoitteet perustuvat hallitusohjelmaan, valtion talousarvioon ja julkisen talouden suunnitelmaan, AVI-ELY -strategia-asiakirjaan ja eri hallinnonalojen strategioihin sekä ottavat huomioon hallituksen aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelmien linjaukset. Lisäksi koko valtionhallintoa koskevat muut strategiat, valtioneuvoston periaatepäätökset ym. keskeiset linjaavat dokumentit huomioidaan soveltuvin osin.

1.1 Hallitusohjelma

Valtion aluehallinnon uudistuksen tavoitteena on vahvistaa yhdenmukaista lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta ja sujuvoittaa lupaprosesseja. Kehittämisen pääperiaatteena on monialaisuus. Ensisijaisesti tämä tarkoittaa lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien kokoamista uuteen perustettavaan monialaiseen virastoon, johon yhdistetään Valvira, Aluehallintovirastot sekä ELY-keskusten Y-vastuualueen tarkoituksenmukaiset tehtävät. Uudessa virastossa ympäristöön liittyvät lupa- ja valvontatehtävät muodostavat yhden yhtenäisen kokonaisuuden.

ELY-keskusten puitteissa järjestetyn hallinnon osalta lähtökohtana on monialainen valtion aluehallinto, joka kootaan nykyistä vahvemmille alueille Elinvoimakeskuksiin. Uudistamisessa huomioidaan käynnissä oleva TE-uudistus. Elinvoimakeskukset ja niiden alueet muodostetaan nykyisten täyden palvelun ELY-keskusten pohjalta mahdollistaen tarvittaessa korkeamman toimipistemäärän. Elinvoimakeskusten määrää voidaan kasvattaa enintään yhdellä elinvoimakeskuksella palveluiden turvaamiseksi molemmilla kansalliskielillä. Edelleen mahdollistetaan elinvoimakeskusten erikoistuminen ja keskinäinen työnjako.

Valtion aluehallinnon uudistamisen osalta valmistelu tehdään niin, että uuden mallin mukaan järjestetty valtion aluehallinto käynnistää toimintansa lähtökohtaisesti vuoden 2025, mutta viimeistään vuoden 2026 alusta. Varmistetaan, ettei muutosvaihe vaaranna käynnissä olevien prosessien sujuvuutta. Uudistamisessa huomioidaan valtionhallinnon tuottavuusohjelma ja toimintamenojen sopeutustarve.

1.2 Aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten strategia-asiakirja

Aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten strategia ja toimintaympäristö 2024-2027 on määritelty virastojen yhteisessä strategia-asiakirjassa: ”Kestävää tulevaisuutta tekemässä – yhdessä ja lähellä”:

Strategia-asiakirjassa on lisäksi kuvattu myös toimintaa koskevat arvot: asiakaslähtöisyys, asiantuntijuus ja yhteistyö.

1.3 Strategisten painopisteiden huomiointi ELY-keskuksen alueella

Pirkanmaan ELY-keskuksen ja ohjaavien tahojen välinen tulossopimus perustuu hallitusohjelmaan, AVI-ELY-strategia-asiakirjaan sekä eri hallinnonalojen strategioihin ja ottaa huomioon hallituksen aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelman linjaukset. ELY-keskus toimii tiiviissä vuorovaikutuksessa kumppaniverkostojen kanssa toteuttaessaan strategisia painopisteitämme: lisätessämme alueen elinvoimaa, toteuttaessamme kestävää ja puhdasta siirtymää, edistäessämme varautumista ja kokonaisturvallisuutta sekä turvatessamme hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta. ELY-keskus edistää myös muita valtionhallinnon yhteisiä teemoja: digitalisaatiota, tietojohtamista, yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa sekä syrjimättömyyttä. Olemme aktiivisesti mukana valtion aluehallinnon uudistushankkeessa ja varaudumme uusien virastojen käynnistymiseen vuoden 2026 alusta lähtien.

Pirkanmaan maakuntaohjelman (2022-2025) sisältämän älykkään erikoistumisen sisältökärjiksi on tunnistettu vastuullisesti uudistuva teollisuus ja hallittu kestävyysmurros, älykkäät ja kestävät yhdyskunnat, hyvinvoinnin teknologiat ja palvelut sekä kulttuuri ja digitaalinen elämystalous. Nämä kärjet ovat tunnistettavissa myös Pirkanmaan ELY-keskuksen tulossopimuksessa ja tulostavoitteissa. Väestökehitys Pirkanmaalla on ollut vahvaa: maakunta on kasvanut viimeisen kymmenen vuoden aikana noin 35 000 hengellä. Väestö on pitkästi ja laajasti koulutettua, mikä tukee Pirkanmaan kykyä

uudistua. Valmistavan teollisuuden painoarvo on edelleen merkittävä. Vaikka Pirkanmaa on vanhaan suurten yritysten maakunta, ovat pk-yrityskentän kasvu ja yrittäjyys vahvistuneet. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot ovat edelleen korkealla tasolla, 4,0 % BKT:sta. Myös luovat alat ovat Pirkanmaalla merkittävä toimiala. Pirkanmaalla on myös vahvoja alkutuotannon alueita, joilla edelleen uskotaan maaseutuelinkeinojen tulevaisuuteen.

Edistämme Pirkanmaan maakunnan elinvoimaa ja talouskasvua panostamalla työmarkkinoiden toimivuuden ja yritysten kilpailukyvyn parantamiseen sekä pk-yritysten viennin kasvattamiseen. ELY-keskus on tukemassa muiden toimijoiden kanssa maahan muuttavien kotoutumista. EU-rakennerahoituksella tuetaan työllisyydenhoidon ja yritysten kilpailukyvyn tavoitteita Maaseuturahaston toimilla panostetaan erityisesti maatalojen ja maaseudun yritysten investointiaktiivisuuden lisääntymiseen ja kilpailukyvyn parantumiseen.

Luomme turvallista ja viihtyisää elinympäristöä. Hyvä asuin- ja elinympäristö muodostuu toimivasta yhdyskuntarakenteesta, turvallisesta ja sujuvasta liikennejärjestelmästä sekä monimuotoisesta ja puhtaasta luonnosta. ELY-keskus luo kestävästä yhdyskuntarakennetta valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maakunnan tavoitteiden mukaisesti ja osallistuu aktiivisesti kestävästä siirtymän edistämiseen ja luo edellytyksiä luonnon monimuotoisuuden säilymiselle.

Pirkanmaa on valtakunnallinen liikenteen keskus ja sisäisen sekä ulkoisen liikenteellisen saavutettavuuden ylläpito on maakunnalle keskeistä. Tiestön päivittäisellä hoidolla ja ylläpidolla varmistetaan kuljetusten turvallisuus ja toimintavarmuus – kuitenkin välttämättömiä parantamisinvestointeja unohtamatta. Toimiva tieliikenne ja liikenneympäristö ja tehokkaat joukkoliikenne- ja kuljetusratkaisut tarkoittavat vähemmän liikennekuolemia ja vähemmän päästöjä. Liikenneinfran korjausvelkaa tulisi kuroa kiinni tehokkaasti jo huoltovarmuudenkin näkökulmasta.

Pirkanmaan ELY-keskukseen on keskitetty useita valtakunnallisia tehtäviä, joten virastomme on keskeisessä roolissa myös valtakunnallisesti. Liikenteen lupapalvelujen sekä liikenteen ja ympäristöasioiden asiakaspalvelujen kehittämisessä painotetaan strategian mukaisesti digitalisaatiota ja sujuvia prosesseja sekä hyvää asiakaskokemusta. Samalla toteutetaan konkreettisesti strategian asiakaslähtöisyyden, asiantuntijuuden ja yhteistyön arvoja. Valtakunnallinen jätehuollon tuottajavastuuvälvonta tukee EU-tasojen ympäristötavoitteiden saavuttamista sekä luonnonvarojen ja kriittisten materiaalien resurssitehokasta käyttöä. Pirkanmaan ELY-keskus selvittää ja puhdistaa valtakunnallisesti pilaantuneita alueita riskiperusteisesti, kestävästi ja kustannustehokkaasti sekä toteuttaa koko toimialaa hyödyttäviä kehittämishankkeita. Pirkanmaan ELY-keskuksen ilmastoerikoistumisella vahvistetaan aluehallinnon ilmastovaikuttavuutta edistämällä erityisesti Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman (KAISU) toimeenpanoa. Toimimme aktiivisesti oman alueemme ja kansallisissa ilmasto-yhteistyöverkostoissa, koordinoimme valtakunnallista ELY-ilmastoasiantuntijaverkostoa sekä tarjoamme asiantuntijatukea kaikille ELY-keskuksille.

Turvallisuustilanne on muuttunut voimakkaasti parin viimeisen vuoden aikana. Tiivistämme laaja-alaista yhteistyötä ohjaavien tahojen, Huoltovarmuuskeskuksen sekä muiden viranomaisten kanssa. Varaudumme hoitamaan lakisääteiset tehtävämme kaikissa turvallisuustilanteissa, minkä lisäksi kehitämme valmiuksiamme hoitaa valmiuslaissa meille asetetut erityistehtävät poikkeustilanteissa. Siviiliyhteiskunnan palveluiden toimivuus häiriötilanteissa tulee varmistaa myös hallinnon uudistushankkeissa.

Pirkanmaan ELY-keskuksessa noudatetaan hyvää henkilöstöpolitiikkaa. Organisaatiota johdetaan aktiivisella viestinnällä ja avoimella henkilöstövuorovaikutuksella. Vaikka tuleva aluehallinnon uudistus haastaakin resurssiamme, huolehdimme myös muutosvaiheessa tehtävienne häiriöttömästä hoidosta ja asiakaspalvelusta sekä keskustelemme uudistuksen valmistelusta alueen erilaisilla yhteistyöfoorumeilla.

2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

ELY-keskukset toteuttavat osaltaan seuraavia talousarviossa 2024 pääluokkatasolla asetettuja vaikuttavuustavoitteita (suluissa ministeriö, jonka pääluokassa tavoite on asetettu):

ELY-keskuksia koskevat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet (TAE)

<p>Koulutus- ja osaamistaso nousee, koulutus vastaa työelämän tarpeisiin (OKM)</p> <p>TKI-toiminta parantaa elinkeinotoiminnan tuottavuutta, kasvua ja kansainvälisyyttä (OKM)</p> <p>Taiteellisen ja muun luovan työn tekemisen edellytykset parantuvat ja tuotannon sekä jakelun muodot monipuolistuvat (OKM)</p> <p>Elinkeinoelämä uudistuu ja kasvaa (LVM)</p> <p style="font-size: small;">Nostetaan T&K-panostus 4 %:iin BKT:stä vuoteen 2030 mennessä</p> <p style="font-size: small;">Edistetään vientiä ja turvataan yritysrahoitus</p> <p>Työllisyysaste nousee (TEM)</p> <p>Ulkomaalaisten työvoiman saatavuus paranee (TEM)</p> <p>Ilmastotavoitteet toteutuvat (TEM)</p>	<p>Elinympäristöt ja uudet ratkaisut tukevat sujuvaa arkea kaikissa elämäntilanteissa (YM)</p> <p>Hiilinegatiivinen Suomi on pysäyttänyt luontokadon ja saastumisen (YM)</p> <p>Vihreä siirtymä on kasvun perusta (YM)</p> <p>Digitalisaatio ja datatalous ovat luoneet kestävä kasvua sekä vahvistaneet luottamusyhteiskuntaa (LVM)</p> <p>Tietopohjaiset liikenteen palvelut ovat tehokkaita ja vastaavat asiakkaiden tarpeisiin (LVM)</p> <p>Digitaaliset yhteydet ja liikennejärjestelmä ovat parantaneet Suomen kilpailukykyä sekä kansainvälistä saavutettavuutta (LVM)</p>	<p>Tulevaisuuden liikennejärjestelmä on rakentunut turvallisesti, tietopohjaisesti ja kestävästi (LVM)</p> <p>Monipuolinen yritystoiminta sekä menestyvä maaseutu ja saaristo, monipaikkaisuus ja yhteistyöverkostot vahvistavat yhteiskuntaa (MMM)</p> <p>Luotettavat ja laajakäyttöiset paikka-, kiinteistö- ja huoneistotiedot mahdollistavat uutta liiketoimintaa ja turvaavat omistusta (MMM)</p> <p>Kokonaiskestävä ruokajärjestelmän huoltovarmuus sekä kilpailu- ja häiriönsietokyky paranevat (MMM)</p> <p>Kestävä luonnonvaratalous turvaa huoltovarmuutta, korvaa uusiutumattomien raaka-aineiden ja energian käyttöä sekä edistää hyvinvointia luonnosta ja luonnolle (MMM)</p>
---	---	---

Yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista osaltaan tukevat ELY-keskusten tulossopimuksen tulostavoitteet kootaan AVI ja ELY –strategian painopisteiden mukaisesti neljän ilmiölähtöisen ylätason tavoitteen alle. Nämä ylätason tavoitteet vuosille 2024-2027 ovat seuraavat:

1. Lisäämme elinvoimaa
2. Toteutamme kestävä ja puhdasta siirtymää
3. Edistämme varautumista ja kokonaisturvallisuutta
4. Turvaamme hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta

Tulostavoitekokonaisuudet viedään soveltuvin osin AVI ja ELY –strategian tavoitteiden mukaisten väliotsikoiden alle. Henkilöstöä, digitalisaatiota ja muuta virastojen oman toiminnan kehittämistä koskeva tavoitteisto on pääasiassa koottu omiin kokonaisuuksiinsa lukuihin kolme ja neljä.

ELY-keskukset hyödyntävät aktiivisesti sekä virastokokonaisuuden eri tehtäväalueiden, että ELY-keskusten keskinäisiä yhteistyömahdollisuuksia tässä tulossopimuksessa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. ELY-keskukset toimivat tiiviissä vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä keskenään sekä valtakunnallisten ja alueellisten kumppaniverkostojen kanssa edistäessään alueen elinvoimaa, kestävä kasvua, puhdasta siirtymää sekä varautumista ja kokonaisturvallisuutta. Toiminnot edistävät myös hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta.

ELY-keskukset ja KEHA-keskus edistävät yhteistyössä keskenään sekä tulosohejausta koordinoivan ministeriön kanssa yhteisen digitaalisuuden edistämisen päämäärän ja palvelulupauksen toteuttamista: ”Tuotetut digitaaliset palvelut ovat turvallisia, luotettavia, yhteen toimivia, asiakaslähtöisiä ja prosesseja sujuvoittavia”.

ELY-keskukset ja KEHA-keskus edistävät yhteistyössä keskenään sekä tulosohejausta koordinoivan ministeriön kanssa tietojohtamisen tavoitteen toteutumista. ”Tietojohtamisen tavoitteena on tiedon järjestelmällinen hyödyntäminen valmistelussa, päätöksenteossa ja toimeenpanossa.”

ELY-keskukset toimeenpanevat osaltaan Suomen kestävän kasvun ohjelmaa varmistaen ohjelman toimeenpanon tuloksellisuuden ja lainmukaisuuden RRF-toimeenpanon edellyttämillä tukiviranomaisen vastuilla, joista säädetään laissa EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta (537/2022).

Työllisyyteen, työelämän laatuun, yritysten kansainvälistymiseen, koulutus- ja osaamistason nostamiseen, ennakointiin sekä osittain myös maahanmuuttoon ja kotouttamiseen liittyvä tavoitteisto arvioidaan ELY-keskusten osalta uudelleen TE24 –lakiuudistuksen voimaantulon lähestyessä syksyllä 2024 ja työllisyyspalveluiden siirtyessä kuntien muodostamien työllisyysalueiden hoidettavaksi.

3 Tulostavoitteet

Tässä luvussa esitellään ELY-keskuksen tulostavoitteet. Tulostavoitekokonaisuudet on soveltuvin osin viety AVI ja ELY –strategian tavoitteiden mukaisten väliotsikoiden alle. Tulostavoitteiden toteutumista seurataan puolivuosittain liikennevalomallia hyödyntäen (kts. tarkemmin luku 5). Lisäksi tulossopimuksen liitteessä 1 (Täydentävät seurantamittarit) on mainittu ne mittarit, joiden kehitystä seurataan tulostavoitteiden toteutumisen seurannan yhteydessä.

3.1 Lisäämme elinvoimaa

Uudistuva, kasvava, monipuolistuva ja kansainvälistyvä elinkeinotoiminta

<i>Työllistyminen on nopeutunut ja rakennetyöttömyys pienentynyt</i>	
2024	<p>Rakennetyöttömyys vähenee ehkäisemällä työttömien työnhakijoiden virtaa pitkäaikaistyöttömyyteen. Parhaiten se onnistuu laadukkaalla työnvälityksellä, tunnistamalla asiakkaiden palvelutarpeet sekä palvelutarpeet huomioivien valmennus- ja muiden TE-palvelujen avulla. Rakennetyöttömyyden vähentämisessä korostuu asiantuntijatyön merkitys.</p> <p>Pirkanmaan TE-toimisto panostaa työnvälitykseen ja työnhakijoiden osaamisen tunnistamiseen. Työnhakijoiden palvelutarpeet tunnistetaan tehokkaasti ja heidät ohjataan nopeasti joko TE-hallinnon tai muihin palveluihin. Heikossa työmarkkina-asetuksessa ja työvoiman ulkopuolella olevien työllistymistä edistetään palvelutarpeet tunnistavien valmennuspalvelujen avulla. TE-toimisto huomioi toiminnassaan asiakaskuntansa erityisesti mm. työstä-työhön siirtymisillä ja keskittyy nimenomaan alkupalveluun sekä virtaamaan estoon yli 3 kuukauden työttömyyteen ja tukee samalla pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisyä.</p> <p>Pirkanmaan kuntakoikeilu panostaa toiminnassaan henkilökohtaiseen palveluun hyödyntäen monipuolisesti sekä TE-hallinnon että kunnan omia palveluja. Työllisyyspoliittisen avustuksen alasajo ja hankkeiden päättäminen 30.9.2024 vaikeuttaa merkittävästi rakennetyöttömien työllistymistä jo tänä vuonna ja erityisesti vuonna 2025 ja siitä eteenpäin. Tämä tekee myös tavoitetason saavuttamisen haastavaksi, sillä Pirkanmaan rakennetyöttömistä noin 80% on kuntakoikeilun asiakkaita. TE-toimiston mahdollisuudet vaikuttaa tavoitteen toteutumiseen ovat rajalliset.</p>
<i>Rakennetyöttömien määrä on laskenut</i>	
2024	Rakennetyöttömien määrän vuosikeskiarvo 11 900 henkilöä.
<i>Alueen yritysten kasvua ja työllistämisen edellytyksiä on vahvistettu</i>	
2024	<p>ELY-keskus edistää CAP-suunnitelman ja maaseuturahaston keinoin uusien yritysten syntymistä ja maaseudun työllisyyden lisääntymistä neuvonnalla, yritysten käynnistys- ja kehittämistuilla ja investointituilla. Tukia kohdennetaan kasvuhakuisille ja toimintaansa uudistaville yrityksille erityisesti harvaan asutulle ja ydinmaaseudulle. Maatilayrityksille on tarjolla maatalojen investointituki ja tilanpidon aloittajille nuorten viljelijöiden aloitustuki.</p> <p>ELY-keskus tunnistaa oman alueensa luovan alan ja kulttuurin elinvoimatekijät ja liiketoiminta-alueet, kuten esimerkiksi tapahtuma-alaan liittyvät kulttuurimatkailun mahdollisuudet sekä kulttuuripalveluiden tuottamat arvonalisävaikutukset, erityisesti liiketoimintana toimivat toimijat. Tämän jälkeen ELY-keskus määrittelee toteutettavat kehittämistoimenpiteet alueellaan.</p> <p>ELY-keskus ottaa huomioon taiteen ja kulttuurin osallistavan käytön mahdollisuudet kotouttamisen kentällä.</p> <p>Team Finland -yhteistyöllä rakennetaan pitkäjänteisesti, eri palveluja käyttäen, yritysten kasvua, jonka avulla on mahdollista parantaa myös työllisyyttä. Ensisijaisesti tavoitellaan työn tuottavuuden parantumista ja siihen sopii ELY-keskuksen osalta yhteishankintakoulutus.</p>

	<p>Erilaisilla lisärahoituksilla (mm. RRF) on ollut merkittävä vaikutus 2023 ja sitä kautta saatu lisää tukea mm. investointeihin.</p> <p>Taustatekijänä tavoitteen osalta on huomattava, että vuoden 2024 alusta lähtien käytettävissä ei enää ole yrityksen kehittämispalveluita, joka on ollut määrällisesti merkittävä ELYjen instrumentti pk-yritysten kehittämistyön alkuvaiheeseen.</p> <p>ELY-keskuksen rahoittamissa hankkeissa syntyvä liikevaihdon kasvu yrityksissä, liikevaihtokerroin (arvio), tavoitetasot: Yrityksen kehittämisavustus (RR-ELYt):</p> <p>Maaseutuyritysrahoitus: 15 (34 kpl, tuki 3 M€)</p>
2025	<p>ELY-keskus tunnistaa oman alueensa luovan alan ja kulttuurin elinvoimatekijät ja liiketoiminta-alueet, kuten esimerkiksi tapahtuma-alaan liittyvät kulttuurimatkailun mahdollisuudet sekä kulttuuripalveluiden tuottamat arvonalisävaikutukset, erityisesti liiketoimintana toimivat toimijat. Tämän jälkeen ELY-keskus määrittelee toteutettavat kehittämistoimenpiteet alueellaan.</p> <p>ELY-keskus ottaa huomioon taiteen ja kulttuurin osallistavan käytön mahdollisuudet kotouttamisen kentällä.</p> <p>Tavoitetasot: Yrityksen kehittämisavustus (RR-ELYt):</p> <p>Maaseutuyritysrahoitus: 15 (39 kpl, 3,5 M€)</p>
2026	<p>ELY-keskus tunnistaa oman alueensa luovan alan ja kulttuurin elinvoimatekijät ja liiketoiminta-alueet, kuten esimerkiksi tapahtuma-alaan liittyvät kulttuurimatkailun mahdollisuudet sekä kulttuuripalveluiden tuottamat arvonalisävaikutukset, erityisesti liiketoimintana toimivat toimijat. Tämän jälkeen ELY-keskus määrittelee toteutettavat kehittämistoimenpiteet alueellaan.</p> <p>ELY-keskus ottaa huomioon taiteen ja kulttuurin osallistavan käytön mahdollisuudet kotouttamisen kentällä.</p> <p>Tavoitetasot: Yrityksen kehittämisavustus (RR-ELYt):</p> <p>Maaseutuyritysrahoitus: 15 (43 kpl, 3,9 M€)</p>
2027	<p>ELY-keskus tunnistaa oman alueensa luovan alan ja kulttuurin elinvoimatekijät ja liiketoiminta-alueet, kuten esimerkiksi tapahtuma-alaan liittyvät kulttuurimatkailun mahdollisuudet sekä kulttuuripalveluiden tuottamat arvonalisävaikutukset, erityisesti liiketoimintana toimivat toimijat. Tämän jälkeen ELY-keskus määrittelee toteutettavat kehittämistoimenpiteet alueellaan.</p> <p>ELY-keskus ottaa huomioon taiteen ja kulttuurin osallistavan käytön mahdollisuudet kotouttamisen kentällä.</p> <p>Tavoitetasot: Yrityksen kehittämisavustus (RR-ELYt):</p> <p>Maaseutuyritysrahoitus: 15 (44 kpl, 4 M€)</p>
<i>Alueiden elinkeinorakenne on monipuolistunut (maaseudut, saaristot, kaupungit)</i>	
2024	<p>Maaseutualueiden yritysraakenteen kehittymistä ja monipuolistumista sekä yritysten kilpailukyvyn parantumista edistetään CAP-suunnitelman mukaisilla toimenpiteillä.</p> <p>Tavoitetaso: kehitettyjen maaseutuyritysten ja biotalousyritysten lukumäärä 34</p>
2025	Tavoitetaso: kehitettyjen maaseutuyritysten ja biotalousyritysten lukumäärä 39
2026	Tavoitetaso: kehitettyjen maaseutuyritysten ja biotalousyritysten lukumäärä 43
2027	Tavoitetaso: kehitettyjen maaseutuyritysten ja biotalousyritysten lukumäärä 44
<i>TF-kansainvälistymispalveluihin (ml. kansainväliset rekrytointipalvelut) aktivoitujen ja osuuihin kansainvälistymispalveluihin ohjattujen yritysten määrä kasvaa</i>	
2024	Liidit muille TF-toimijoille 45 kpl ja kv-neuvontatapahtumat KasvuCRM:ssä 100.

	Tavoitetaso: tarkistetaan vuosittain ja sovitetaan yhteen Team Finland -tavoitteiden kanssa. Erillisenä kulkee Ukrainan jälleenrakennus, jota hoidetaan keskitetysti Ukrainadeskin kautta
2025	Liidit muille TF-toimijoille 45 kpl ja kv-neuvontatapahtumat KasvuCRM:ssä 100.
2026	Liidit muille TF-toimijoille 45 kpl ja kv-neuvontatapahtumat KasvuCRM:ssä 100
2027	Liidit muille TF-toimijoille 45 kpl ja kv-neuvontatapahtumat KasvuCRM:ssä 100.
<i>Kansainvälistä osaamista hyödyntämällä edistetään yritysten kasvua ja kansainvälistymistä</i>	
2024	<p>Tiedotetaan Work in Finland -palveluista aktiivisesti alueen sidosryhmille ja keskustellaan muotoutuvien työvoimaviranomaisten kanssa palveluiden hyödyntämisestä, ylläpitäen samalla aktiivista kommunikointia KEHA:n WiF-toiminnon kanssa. Pirkanmaan ELY-keskus yhdessä Pirkanmaan TE-toimiston yritysasiantuntijoiden kanssa aktivoi yrityksiä hyödyntämään kansainvälisen rekrytoinnin palveluita siten, että kansainvälisten osaajien rekrytoinnin nähdään tukevan paitsi työvoiman saantavuutta, mutta myös yritysten vientiä. Tuetaan vuonna 2023 alkaneiden lähtömaakoulutusten menestyksekkästä toteutusta ja edesautetaan saapuvien perheiden asettautumista alueelle. Koordinoidaan alueellista maahanmuuttoasiain toimikuntaa, jossa käsitellään alueellinen työlupalinjaus ja tiedotetaan alueen toimijoita työ- ja koulutusperustaisen maahanmuuton ajankohtaisista aiheista.</p> <p>Työperusteisille oleskeluluville asetetuissa käsittelyaikatavoitteissa pysytään (15 vuorokautta TE-toimiston osaratkaisun osalta).</p>

Verkosto- ja kumppanuusyhteistyö on alueellisesti ja valtakunnallisesti vaikuttavaa

2024

Pirkanmaan ELY-keskuksessa tehdään vahvaa verkosto- ja kumppanuusyhteistyötä sekä alueen että ELY-keskusten strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. ELY-keskus vetää ja koordinoi Pirkanmaan jatkuvan oppimisen ja Pirkanmaan elinikäisen ohjauksen verkostoja, jotka ovat toimineet alueella jo usean vuoden ajan. Lisäksi ELY-keskus toimii aktiivisesti ja tavoitteellisesti useissa valtakunnallisissa verkostoissa.

Jatkuvan oppimisen verkoston toiminta ja tavoitteet kytkeytyvät Pirkanmaan jatkuvan oppimisen strategiaan, jonka toimeenpanoa Pirkanmaan ELY-keskus alueella tukee. Strategian jälkityöstönä käytiin alkuvuodesta 2022 johdon keskustelut, ja niistä tehtiin yhteenveto. Nämä dokumentit ohjaavat jatkuvan oppimisen verkostotyötä. Tavoitteena on lisäksi vahvistaa alueen jatkuvan oppimisen ekosysteemin rakentumista, ja olla mukana luomassa uusia toimintamalleja ja pilotteja yhdessä ekosysteemitomijoiden kanssa.

Pirkanmaan elinikäisen ohjauksen tavoitteet linkittyvät elinikäisen ohjauksen strategiaan. Verkostossa toteutetaan strategian painopisteiden ja toimintasuunnitelman mukaista toimintaa. Kehitetään alueen ohjausosaamista (esim. verkostotaapaamiset), vahvistetaan toimijoiden välistä yhteistyötä (teemoitetut, kiertävät kokoukset) ja lisätään ohjaustoimijoiden ennakoitiosaamista. Vuonna 2024 on tarkoitus tehdä strategian päivitystyötä.

Pirkanmaan ELY-keskus vahvistaa yhdessä muun alueellisen verkoston kanssa luovien alojen ja taiteellisen työn toimijoiden ja yritys-elämän yhteistyötä ja tukee näin työn tekemisen edellytysten parantumista ja työllisyyden kasvua. Pirkanmaan ELY-keskus, Pirkanmaan liitto ja Taiteen edistämiskeskuksen Tampereen toimipiste ovat perustaneet yhteisvoimin vuonna 2014 Kulttuurivoorumin. Pirkanmaan Kulttuurivoorumin tavoitteena on alueen ammattitaiteilijoiden työmahdollisuuksien lisääminen ja heidän toimintaedellytystensä vahvistaminen. Toiminnalla pyritään myös lisäämään pirkanmaalaisten kuntien elinvoimaa. Tavoitteita edistetään yhteistyössä Pirkanmaan ammattitaiteilijoiden, taitelijajärjestöjen, aluekehittäjien, kuntien, yritysten sekä muiden toimijoiden kanssa. Kulttuurivoorumi järjestää tavoitteiden tukemiseksi vuosittain tilaisuuksia, joihin kutsutaan keskeiset toimijat.

Työvoimabarometrilla tuotetaan ajankohtaista tietoa sekä ammatti- että toimialakohtaisista työvoima- ja osaamistarpeista lyhyellä aikavälillä. Tiedon hankintaan osallistetaan alueen ja toimialojen keskeisimmät asiantuntijat (TE-hallinto, työllisyyden ja koulutuksen asiantuntijat kunnista, kaupungeista ja oppilaitoksista sekä työnantajan edustajat). Työvoimabarometrin tietoja hyödynnetään sekä valtakunnallisen että alueellisen työvoimapolitiikan suunnittelussa ja kehittämisessä. Tiedot ovat tärkeitä valtiolle, TE-toimistoille, kunnille, kaupungeille, oppilaitoksille, työantajille sekä omaa urapolkuaan suunnitteleville.

Alueelliset kehitysnäkymät -julkaisun tavoitteena on luoda yleiskuva alueiden nykytilanteesta ja lähitulevaisuuden näkymistä sekä tuottaa tätä varten uutta tietoa ja näkökulmaa, ja toimia siten tukena lyhyen aikavälin alue-ennakoinnissa. Pirkanmaan ELY-keskus muodostaa yhdessä alueen muiden aluekehittäjien kanssa näkemyksen Pirkanmaan maakunnan elinkeinoelämän ja työmarkkinoiden nykytilasta sekä lähitulevaisuuden näkymistä. Alueellisten kehitysnäkymien verkostokeskustelut on yhdistetty Työvoimabarometrin tiedon hankinnassa käytäviin verkostotilaisuuksiin.

Pirkanmaan ELY-keskus on myös aktiivisesti mukana valtakunnallisissa verkostoissa edellä mainittuihin kokonaisuuksiin liittyen, ja lisäksi kuulumme valtakunnalliseen työelämän kehittämisen verkostoon.

Tarkennamme verkostotyön teemoja ja vaikuttavuutta, ja kehitämme verkostotyön mittareita yhdessä verkostojen kanssa.

2025	Verkosto- ja kumppanuusyhteistyö uusien työllisyysalueiden kanssa yhteensovite- taan ja sovitaan "työnjaosta" ja verkostojen vetovastuusta. Pirkanmaan ELY- keskuksen rooli alueellisena verkostotoimijana säilyy vähintään yhtä vahvana kuin nykyään. Verkostojen koordinoitua ja tavoitteita täsmennetään huomioiden uudet organisaattorakenteet. Pirkanmaan ELY-keskus vastaa muun muassa Työvoima- barometrin sekä alueellisten kehitysnäkymien toteutuksesta. Tiedon keruu toteute- taan vahvana verkostotyönä ja työhön osallistetaan työllisyysalueiden työllisyyden ja koulutuksen asiantuntijat, oppilaitokset, elinkeinoelämän kehittäjät sekä työnan- tajan edustajat. ELY-keskus on aktiivisesti mukana myös muissa ennakoinnin pro- sesseissa alueella. Pirkanmaan jatkuvan oppimisen verkoston osalta tavoitteet lin- kittyvät vuonna 2022 luotuun Jatkuvan oppimisen strategiaan sekä johdon kanssa käytyihin keskusteluihin ja niistä tehtyyn yhteenvetoon. Pirkanmaan ELY-keskus toimii aktiivisena jäsenenä myös valtakunnallisissa verkostoissa.
2026	Vahvaa verkosto- ja kumppanuusyhteistyötä jatketaan huomioiden tulevien Elinvoi- makeskusten lopulliset tehtävät sekä toiminta-alueet. Elinvoimakeskus vastaa muun muassa Työvoimabarometrin sekä alueellisten kehitysnäkymien toteutuk- sesta. Tiedon keruu toteutetaan vahvana verkostotyönä ja työhön osallistetaan työllisyysalueiden työllisyyden ja koulutuksen asiantuntijat, oppilaitokset, elinkei- noelämän kehittäjät sekä työnantajan edustajat. Elinvoimakeskus on aktiivisesti mukana myös muissa ennakoinnin prosesseissa alueella Pirkanmaan jatkuvan op- pimisen verkoston osalta tavoitteet linkittyvät vuonna 2022 luotuun Jatkuvan oppi- misen strategiaan sekä johdon kanssa käytyihin keskusteluihin ja niistä tehtyyn yh- teenvetoon. Elinvoimakeskus toimii aktiivisena jäsenenä myös valtakunnallisissa verkostoissa.
2027	Vahvaa verkosto- ja kumppanuusyhteistyötä jatketaan huomioiden tulevien Elinvoi- makeskusten lopulliset tehtävät sekä toiminta-alueet. Elinvoimakeskus vastaa muun muassa Työvoimabarometrin sekä alueellisten kehitysnäkymien toteutuk- sesta. Tiedon keruu toteutetaan vahvana verkostotyönä ja työhön osallistetaan työllisyysalueiden työllisyyden ja koulutuksen asiantuntijat, oppilaitokset, elinkei- noelämän kehittäjät sekä työnantajan edustajat. Elinvoimakeskus on aktiivisesti mukana myös muissa ennakoinnin prosesseissa alueella Pirkanmaan jatkuvan op- pimisen verkoston osalta tavoitteet linkittyvät vuonna 2022 luotuun Jatkuvan oppi- misen strategiaan sekä johdon kanssa käytyihin keskusteluihin ja niistä tehtyyn yh- teenvetoon. Tässä vaiheessa tarkastellaan tarvetta uuden strategian luomiselle. Elinvoimakeskus toimii aktiivisena jäsenenä myös valtakunnallisissa verkostoissa.

Pirkanmaan ELY-keskuksessa tehdään verkosto- ja kumppanuusyhteistyötä laajasti ja kaikilla ELY-keskuksen toimialoilla. Yllä oleva tavoitekirjaus on kirjoitettu Pirkanmaan ELY-keskuksen E-vastuualueen näkökulmasta ja TEM:n ja OKM:n toimialan lähtökohdista.

Kasvatavat tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopanostukset kaikilla alueilla

<i>TKI-toimintaan liittyvä yritysten, korkeakoulujen ja muiden innovaatiotoimijoiden välinen yhteistyö on vahvistunut</i>	
2024	Tavoitteissa sovitetaan yhteen Team Finland -toimijoiden (Business Finlandin ja Finnveran) palvelut, koska ELY-keskuksen rahoitus on erittäin pieni suhteessa yrityskantaan. Parannusta rahoitukseen voisi tulla uuden valtakunnallisen TKI-rahoitussuunnitelman kautta. Pitkäjänteistä yhteistyötä innovaatiotoimijoiden välillä heikentää projektimuotoinen rahoitus. Tavoite on, että Pirkanmaan osuus on vähintään 10% valtakunnan tasosta. EU-rahoitusta ei ole onnistuttu saamaan yhtä hyvin kuin aiemmin ja siinä on tuo sama tavoite 10% osuus kokonaispotista.
2025	Tavoitetaso: Sama 10 %:n osuus, ks. yllä.
2026	Tavoitetaso: Sama 10 %:n osuus, ks. yllä.
2027	Tavoitetaso: Sama 10 %:n osuus, ks. yllä.
<i>T&K-toimia sisältävien hankkeiden osuus (%) rahoitusta saaneista yritysten kehittämishankkeista on kasvanut</i>	
2024	Tavoitetaso: (RR-ELY-keskuksen (KES ELY) tavoite)
2025	Tavoitetaso: (RR-ELY-keskuksen (KES ELY) tavoite)
2026	Tavoitetaso: (RR-ELY-keskuksen (KES ELY) tavoite)
2027	Tavoitetaso: (RR-ELY-keskuksen (KES ELY) tavoite)
<i>T&K-toimiin aktivoitujen ja ohjattujen yritysten määrä on kasvanut</i>	
2024	45 kpl, tavoite tarkentuu vuosittain Team Finland -tavoitteiden kautta
2025	50 kpl, tavoite tarkentuu vuosittain Team Finland -tavoitteiden kautta
2026	55 kpl, tavoite tarkentuu vuosittain Team Finland -tavoitteiden kautta
2027	60 kpl, tavoite tarkentuu vuosittain Team Finland -tavoitteiden kautta

Finnvera suuntaa tki-lainarahoitusta vihreään siirtymään ja digitalisuuteen. Ukrainan jälleenrakennuksessa palvelun tulee nojata Team Finland -palvelupolkuun ja käytännössä näkyvä osa on UkrainaDesk.

Nouseva sekä talouden uudistumista, työllisyyttä ja hyvinvointia edistävä väestön koulutus ja osaamistaso

<i>Koulutustarjonta vastaa paremmin elinkeinoelämän ja jatkuvan oppimisen tarpeisiin</i>	
2024	Koulutusta kohdennetaan erityisesti pohjautuen yritysten laadullisten ja määrällisten työvoimatärpeiden kartoitukseen sekä työn murroksen, toimialojen ja osaamistarpeiden ennakoinnin pohjalta. ELY-keskus ja TE-toimisto suuntaavat palveluja yksittäisistä toimista palvelukokonaisuuksiin (palvelupolkujen ja -kokonaisuuksien rakentaminen), jossa osaamisen kehittäminen nähdään osana eri palveluja (opinollistaminen, työkokeilut, palkkatuki, työelämäläheisen koulutuksen toteuttaminen). Osaamisen kehittämisessä nähdään merkittävänä myös proaktiivinen toiminta yrityksissä (muutosten ennakointi, jatkuvan oppimisen mahdollistaminen). Yhtenä tavoitteena on työmarkkinoiden kohtaanto-ongelman väheneminen (myös ESR-rahoituksen toimenpitein). Vahvistetaan oppilaitosten keskinäisiä yhteyksiä, mutta myös näiden yhteistyötä sekä yritysten että yrittäjäjärjestöjen kanssa. Pirkanmaan ELY-keskuksen monipuolinen ja vaikuttava verkosto- ja kumppanuusyhteistyö on keskeinen läpileikkaava teema kaikessa toiminnassa.

Saavutettavat ja hyvin saatavilla olevat palvelut

<i>ELY-keskukset ovat edistäneet parempien tietoliikenneyhteyksien saatavuutta</i>	
2024	Tavoitetaso: Maaseuturahaston laajakaistainvestoinnit 1 kpl
2025	Tavoitetaso: Maaseuturahaston laajakaistainvestoinnit 4 kpl
2026	Tavoitetaso: Maaseuturahaston laajakaistainvestoinnit 3 kpl
2027	Tavoitetaso: Maaseuturahaston laajakaistainvestoinnit 3 kpl

Kuntien työvoimapalveluita hyvin tukeva valtion aluehallinto

Alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut tukevat työllisyysalueiden toimintaa sujuvassa yhteistyössä	
2024	ELY-keskukset yhteistyössä KEHA-keskuksen kanssa ovat luoneet keskinäiset yhteistyön toimintamallit keskusteluista sopimiselle ja keskusteluihin liittyvän tiedon tuottamiselle
2025	Toimintamallin toimivuutta on testattu vuoden 2025 aluekeskustelujen järjestämisessä. Tämän pohjalta havaitut jatkokehittämistarpeet on otettu tarkasteluun mallin jatkokehitystyössä.
Uuden asiakaspalvelumallin (POMA) toimeenpano tehostuu	
2024	<p>TE-toimisto pyrkii osaltaan edistämään nopeaa asiakaspalvelumallin mukaista palveluprosessin käynnistymistä ja POMA-mallin toteumaa alkuhaastattelujen tekemisestä viiden arkipäivän kuluessa työnhaun alkamisesta. Tavoitetasoon pääseminen tunnustetaan haasteelliseksi huomioiden tämänhetkinen työmarkkinatilanne ja TE-toimiston asiakasrakenne. Erityisesti kotoutuja-asiakkaiden ja lyhytkestoisesti lomautettuna tai työttömänä työnhakijaksi ilmoittautuneiden työnhakijoiden, kuten opetusalan henkilöstön, osalta nähdään tavoitteen saavuttaminen haasteelliseksi. POMA-mallin kevennykset astuvat voimaan vasta 1.9.2024.</p> <p>POMA-mallin mukaisen palveluprosessin nopea käynnistyminen toteutuu, kun TE-toimisto järjestää asiakkaalle alkuhaastattelun viiden arkipäivän kuluessa työnhaun alkamisesta. Tavoitteen toteutumista seurataan alkuhaastattelun järjestämiseen kuluneiden arkipäivien mediaanina ja tavoitteen seurantamittari lasketaan vain niiden asiakkaiden perusteella, joille tulee julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain mukaan järjestää alkuhaastattelu.</p> <p>Tavoitteen toteutumisen seurantaan ei ole ollut vuodelle 2023 käytössä seuranta-työkalua, joten tavoitteen saavuttamista on tähän mennessä ollut haasteellista seurata.</p>

Kokonaiskestävä, kilpailukykyinen ja häiriöitä sietävä ruokajärjestelmä

Maatilat hyödyntävät CAP-työkaluja toimintansa uudistamiseksi	
2024	ELY-keskus edistää kokonaiskestävän ruokajärjestelmän huoltovarmuuden ja kilpailukyvyn paranemista, turvallisen ja ravitsevan ruoan riittävyttä, maatalouden rakenteen kehittymistä, tuottavuuden paranemista ja elintarvikeomavaraisuusasteen säilymistä korkeana panostamalla osaamiseen ja kehittämistoimien aktivoitumiseen. Numeerinen tavoite on valtakunnallisen prosenttiosuustavoitteen mukainen vuoden 2020 tilalukumäärään (3633 kpl) nähden. Tavoite 3,02 %.
2025	ELY-keskus edistää kokonaiskestävän ruokajärjestelmän huoltovarmuuden ja kilpailukyvyn paranemista, turvallisen ja ravitsevan ruoan riittävyttä, maatalouden rakenteen kehittymistä, tuottavuuden paranemista ja elintarvikeomavaraisuusasteen säilymistä korkeana panostamalla osaamiseen ja kehittämistoimien aktivoitumiseen. Numeerinen tavoite on valtakunnallisen prosenttiosuustavoitteen mukainen vuoden 2020 tilalukumäärään (3633 kpl) nähden. Tavoite 5,32 %.
2026	ELY-keskus edistää kokonaiskestävän ruokajärjestelmän huoltovarmuuden ja kilpailukyvyn paranemista, turvallisen ja ravitsevan ruoan riittävyttä, maatalouden rakenteen kehittymistä, tuottavuuden paranemista ja elintarvikeomavaraisuusasteen säilymistä korkeana panostamalla osaamiseen ja kehittämistoimien aktivoitumiseen. Numeerinen tavoite on valtakunnallisen prosenttiosuustavoitteen mukainen vuoden 2020 tilalukumäärään (3633 kpl) nähden. Tavoite 6,14 %.
2027	ELY-keskus edistää kokonaiskestävän ruokajärjestelmän huoltovarmuuden ja kilpailukyvyn paranemista, turvallisen ja ravitsevan ruoan riittävyttä, maatalouden rakenteen kehittymistä, tuottavuuden paranemista ja elintarvikeomavaraisuusasteen säilymistä korkeana panostamalla osaamiseen ja kehittämistoimien aktivoitumiseen. Numeerinen tavoite on valtakunnallisen prosenttiosuustavoitteen mukainen vuoden 2020 tilalukumäärään (3633 kpl) nähden. Tavoite 6,57 %.

Kestävää kasvua ja saavutettavuutta tukeva liikennejärjestelmä

<i>Väylänpidon toimenpiteet on kohdistettu asiakastarpeiden ja vaikuttavuuden perusteella. Alemman tieverkon käytettävyys turvataan ja kuntoa on parannettu yksittäisillä kriittisimmillä osuuksilla</i>	
2024	<p>Tunnumme asiakkaidemme ja sidosryhmiemme tarpeet, keräämme aktiivisesti palautetta ja hyödynnämme sitä laajasti väylänpidossa. ELY-keskuksen tienpidon prosessit tukevat tehokasta ja vaikuttavaa tienpitoa.</p> <p>Päätieverkon palvelutaso on hyvä ja alemmalla tieverkolla palvelutaso sovitetaan tien liikenteelliseen merkitykseen huomioiden elinkeinoelämän ja muiden asiakasryhmien tarpeet.</p> <p>Päivittäisellä hoidolla ja korjauksilla varmistetaan saavutettavuus ja tieverkon liikennöitävyys. Toimenpiteet kohdistetaan Väyläviraston toimintalinjojen mukaisesti, alemmalla tieverkolla korjaustoimenpiteet ovat pääasiassa yksittäisiä korjauksia.</p>
2025	<p>Tunnumme asiakkaidemme ja sidosryhmiemme tarpeet, keräämme aktiivisesti palautetta ja hyödynnämme sitä laajasti väylänpidossa. ELY-keskuksen tienpidon prosessit tukevat tehokasta ja vaikuttavaa tienpitoa.</p> <p>Päätieverkon palvelutaso on hyvä ja alemmalla tieverkolla palvelutaso sovitetaan tien liikenteelliseen merkitykseen huomioiden elinkeinoelämän ja muiden asiakasryhmien tarpeet.</p> <p>Päivittäisellä hoidolla ja korjauksilla varmistetaan saavutettavuus ja tieverkon liikennöitävyys. Toimenpiteet kohdistetaan Väyläviraston toimintalinjojen mukaisesti, alemmalla tieverkolla korjaustoimenpiteet ovat pääasiassa yksittäisiä korjauksia.</p>
2026	<p>Tunnumme asiakkaidemme ja sidosryhmiemme tarpeet, keräämme aktiivisesti palautetta ja hyödynnämme sitä laajasti väylänpidossa. ELY-keskuksen tienpidon prosessit tukevat tehokasta ja vaikuttavaa tienpitoa.</p> <p>Päätieverkon palvelutaso on hyvä ja alemmalla tieverkolla palvelutaso sovitetaan tien liikenteelliseen merkitykseen huomioiden elinkeinoelämän ja muiden asiakasryhmien tarpeet.</p> <p>Päivittäisellä hoidolla ja korjauksilla varmistetaan saavutettavuus ja tieverkon liikennöitävyys. Toimenpiteet kohdistetaan Väyläviraston toimintalinjojen mukaisesti, alemmalla tieverkolla korjaustoimenpiteet ovat pääasiassa yksittäisiä korjauksia.</p>
2027	<p>Tunnumme asiakkaidemme ja sidosryhmiemme tarpeet, keräämme aktiivisesti palautetta ja hyödynnämme sitä laajasti väylänpidossa. ELY-keskuksen tienpidon prosessit tukevat tehokasta ja vaikuttavaa tienpitoa.</p> <p>Päätieverkon palvelutaso on hyvä ja alemmalla tieverkolla palvelutaso sovitetaan tien liikenteelliseen merkitykseen huomioiden elinkeinoelämän ja muiden asiakasryhmien tarpeet.</p> <p>Päivittäisellä hoidolla ja korjauksilla varmistetaan saavutettavuus ja tieverkon liikennöitävyys. Toimenpiteet kohdistetaan Väyläviraston toimintalinjojen mukaisesti, alemmalla tieverkolla korjaustoimenpiteet ovat pääasiassa yksittäisiä korjauksia.</p>
<i>Tienkäyttäjien tyytyväisyys maanteiden kuntoon kesäkaudella on kasvanut</i>	
2024	Tavoitetaso 2,8
2025	Tavoitetaso 2,8
2026	Tavoitetaso 2,7
2027	Tavoitetaso 2,7
<i>Tienkäyttäjien tyytyväisyys maanteiden kuntoon talvikaudella on kasvanut</i>	
2024	Tavoitetaso 2,8
2025	Tavoitetaso 2,9
2026	Tavoitetaso 2,9
2027	Tavoitetaso 2,8

3.2 Toteutamme kestävää ja puhdasta siirtymää

Talouden rakennemuutosta ja kasvua sekä luonnonvarojen kestävää käyttöä tukeva puhdas siirtymä

<i>Yritystoiminnan tukeminen puhtaaseen siirtymään: puhtaan siirtymän investointien määrä on kasvanut</i>	
2024	<p>Sidosryhmien kokonaistyytyväisyys 3,94/5 + aktiivisuus ilmastomuutoksen hillinnän keinovalikoimissa 3,63/5. Puhtaan siirtymän kansallisen ja kansainvälisen rahoituksen edistäminen, hankkeiden tukeminen ja viestintä. Puhtaan energian YVA-prosessien määrä 10.</p> <p>Yritystapaamisten yhteydessä tuodaan esille puhtaan siirtymän asiat ja niihin otetaan kantaa hankkeen rahoituskäsittelyssä. PK-yrityksillä on haasteita tunnistaa, mitä puhdas siirtymä heidän osaltaan voi tarkoittaa. Regulaatio tiukentuu ja yritysten raportointivastuu kasvaa mm. CBAM ja tässä kohtaa julkisen rahoittajan neuvonta korostuu. Ukrainan jälleenrakennustoiminnassa kansainvälinen rahoitus huomioi päätöksenteossa erityisesti kestävän kehityksen ja puhtaan siirtymän asiat.</p> <p>ELY-keskus edistää CAP-suunnitelman ja maaseuturahaston keinoin tukemalla yritysten energiainvestointeja uusiutuvaan energiaan ja biopolttoaineita tuottavien ja myyvien laitosten perustamiseen ja laajentamiseen. Maatilojen energiainvestointeja rahoitetaan omavaraisen energiatuotannon lisäämiseksi.</p>
2025	<p>Sidosryhmien kokonaistyytyväisyys 3,96/5 + aktiivisuus ilmastomuutoksen hillinnän keinovalikoimissa 3,65/5. Puhtaan siirtymän kansallisen ja kansainvälisen rahoituksen edistäminen, hankkeiden tukeminen ja viestintä. Puhtaan energian YVA-prosessien määrä 6.</p> <p>ELY-keskus edistää CAP-suunnitelman ja maaseuturahaston keinoin tukemalla yritysten energiainvestointeja uusiutuvaan energiaan ja biopolttoaineita tuottavien ja myyvien laitosten perustamiseen ja laajentamiseen. Maatilojen energiainvestointeja rahoitetaan omavaraisen energiatuotannon lisäämiseksi.</p>
2026	<p>Sidosryhmien kokonaistyytyväisyys 3,98/5 + aktiivisuus ilmastomuutoksen hillinnän keinovalikoimissa 3,67/5. Puhtaan siirtymän kansallisen ja kansainvälisen rahoituksen edistäminen, hankkeiden tukeminen ja viestintä. Puhtaan energian YVA-prosessien määrä 4.</p> <p>ELY-keskus edistää CAP-suunnitelman ja maaseuturahaston keinoin tukemalla yritysten energiainvestointeja uusiutuvaan energiaan ja biopolttoaineita tuottavien ja myyvien laitosten perustamiseen ja laajentamiseen. Maatilojen energiainvestointeja rahoitetaan omavaraisen energiatuotannon lisäämiseksi.</p>
2027	<p>Sidosryhmien kokonaistyytyväisyys 4,00/5 + aktiivisuus ilmastomuutoksen hillinnän keinovalikoimissa 3,69/5. Puhtaan siirtymän kansallisen ja kansainvälisen rahoituksen edistäminen, hankkeiden tukeminen ja viestintä. Puhtaan energian YVA-prosessien määrä 4.</p> <p>ELY-keskus edistää CAP-suunnitelman ja maaseuturahaston keinoin tukemalla yritysten energiainvestointeja uusiutuvaan energiaan ja biopolttoaineita tuottavien ja myyvien laitosten perustamiseen ja laajentamiseen. Maatilojen energiainvestointeja rahoitetaan omavaraisen energiatuotannon lisäämiseksi.</p>

Puhtaan siirtymän hankkeita on edistetty ennakkolaisuuden ja viranomaisyhteistyön kautta	
2024	Vihreän talouden hankkeiden ja yritysten toimialojen monipuolisuusindeksi: yli 50 % puhtaan siirtymän hankkeista tuuli- ja aurinkovoimahankkeita. Ennakkoneuvottelujen määrä 8. Ennakoitavuus, läpinäkyvyys, riittävät resurssit ja asiantuntemus johtavat osaltaan prosessien sujuvuuteen. Viranomaisprosesseissa huomioidaan myös ilmastovaikutukset ja luonnon monimuotoisuus.
2025	Vihreän talouden hankkeiden ja yritysten toimialojen monipuolisuusindeksi: yli 50 % puhtaan siirtymän hankkeista tuuli- ja aurinkovoimahankkeita. Ennakkoneuvottelujen määrä 6. Ennakoitavuus, läpinäkyvyys, riittävät resurssit ja asiantuntemus johtavat osaltaan prosessien sujuvuuteen. Viranomaisprosesseissa huomioidaan myös ilmastovaikutukset ja luonnon monimuotoisuus.
2026	Vihreän talouden hankkeiden ja yritysten toimialojen monipuolisuusindeksi: yli 50 % puhtaan siirtymän hankkeista tuuli- ja aurinkovoimahankkeita. Ennakkoneuvottelujen määrä 4. Ennakoitavuus, läpinäkyvyys, riittävät resurssit ja asiantuntemus johtavat osaltaan prosessien sujuvuuteen. Viranomaisprosesseissa huomioidaan myös ilmastovaikutukset ja luonnon monimuotoisuus.
2027	Vihreän talouden hankkeiden ja yritysten toimialojen monipuolisuusindeksi: yli 50 % puhtaan siirtymän hankkeista tuuli- ja aurinkovoimahankkeita. Ennakkoneuvottelujen määrä 4. Ennakoitavuus, läpinäkyvyys, riittävät resurssit ja asiantuntemus johtavat osaltaan prosessien sujuvuuteen. Viranomaisprosesseissa huomioidaan myös ilmastovaikutukset ja luonnon monimuotoisuus.

Hiilinegatiivisuutta ja luontokadon pysäyttämistä kohti eteneminen

Ilmastotyön vaikuttavuus alueella kasvaa	
2024	<p>Pirkanmaan ELY-keskus edistää hiilineutraaliuden saavuttamista ja ilmastomuutokseen sopeutumista. Kasvihuonekaasupäästöt laskevat Suomen ilmastotavoitteiden mukaisesti. Pirkanmaan ELY-keskus on asiantunteva yhteistyökumppani alueellisessa ilmastotyössä.</p> <p>ELY-keskus edistää ilmastovaikutuksen systemaattista huomioon ottamista osana virkatyön prosesseja niin Pirkanmaalla kuin kansallisesti yhdenmukaisten toimintatapojen osalta. Huomiota kiinnitetään erityisesti kasvavien kaupunkiseutujen haasteisiin sekä yhdyskuntarakenteen ilmastokestävyyteen, metsäkadon ehkäisyyn, yhteisvaikutuksiin sekä rahoitukseen.</p> <p>Pirkanmaan ELY-keskus osallistuu aluehallinnon valtakunnallisen ilmastotyön koordinointiin. Merkittävin kanava on ELY-keskusten ilmastoasiantuntijaverkoston koordinointi sekä strategiapäälliköiden ja ohjaavien tahojen ilmastoryhmän toiminnan suunnittelu. Mahdollisen ilmastoerikoistumisen myötä ilmastotyön vaikuttavuutta lisätään koko ELY-kentällä. Tavoitteena on, että ilmastotieto jalkautuu aluehallinnon käyttöön ja osaksi päätöksentekoprosesseja. Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa (KAISU) toimeenpanevan ACE-LIFE-hankkeen toiminta alkaa.</p> <p>Öljy- tai maakaasulämmityksen vaihtavia pientalojen omistajia tuetaan fossiilittomaan lämmitysmuotoon siirtymisessä avustuksin. Kuukausittain käsitellään vähintään 450 avustushakemusta.</p> <p>Pirkanmaalla kehittämisavustusta suunnataan pk-yritysten innovatiivisten, kilpailukykyä ja kansainvälistä kasvua edistävien kehittämishankkeiden tukemiseen. Rahoituksen kohteena ovat esimerkiksi ilmastomuutoksen hillintää tai ilmastomuutokseen sopeutumista edistävät hankkeet, joissa voidaan kehittää esimerkiksi pk-yritysten hiilineutraalisuutta edistäviä tuotteita, materiaaleja sekä palveluita ja tuotantomenetelmiä</p> <p>Kokemäenjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelman 2022-2027 Pirkanmaan ELY-keskuksen vastuulla olevia toimenpiteitä toteutetaan sekä tuetaan muiden tahojen vastuulla olevien toimenpiteiden edistymistä. Toteutetaan tulvariskien alustavan arvioinnin kuuleminen yhteistyössä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa ja avustetaan kuntia hulevesitulvariskien arvioinnissa. Lisätään toimijoiden ml. ranta-asukkaat tietoisuutta sopeutumisen tarpeesta.</p>

2025	<p>Pirkanmaan ELY-keskus edistää hiilineutraaliuden saavuttamista ja ilmastomuutokseen sopeutumista. Kasvihuonekaasupäästöt laskevat Suomen ilmastotavoitteiden mukaisesti. ELY-keskus edistää ilmastovaikutuksen systemaattista huomioon ottamista osana virkatyön prosesseja niin Pirkanmaalla kuin kansallisesti yhdemukaisten toimintatapojen osalta. Pirkanmaan ELY-keskus osallistuu aluehallinnon valtakunnallisen ilmastotyön koordinointiin. Ilmastoerikoistumisen myötä ilmastotyön vaikuttavuutta lisätään koko ELY-kentällä. ACE-LIFE-hanke edistyy hanke-suunnitelman mukaisesti ja rahoituksen ilmastovaikuttavuus on lisääntynyt.</p> <p>Öljy- tai maakaasulämmityksen vaihtavia pientalojen omistajia tuetaan fossiilittomaan lämmitysmuotoon siirtymisessä avustuksin. Kuukausittain käsitellään vähintään 450 avustushakemusta. Määrärahojen käyttöoikeuden päättyessä vuoden 2025 lopussa avustustoiminta ajetaan alas hallitusti.</p> <p>Kokemäenjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelman 2022-2027 Pirkanmaan ELY-keskuksen vastuulla olevia toimenpiteitä toteutetaan sekä tuetaan muiden tahojen vastuulla olevien toimenpiteiden edistymistä.</p>
2026	<p>Pirkanmaan ELY-keskus edistää hiilineutraaliuden saavuttamista ja ilmastomuutokseen sopeutumista. Kasvihuonekaasupäästöt laskevat Suomen ilmastotavoitteiden mukaisesti. ELY-keskus edistää ilmastovaikutuksen systemaattista huomioon ottamista osana virkatyön prosesseja niin Pirkanmaalla kuin kansallisesti yhdemukaisten toimintatapojen osalta. Pirkanmaan ELY-keskus osallistuu aluehallinnon valtakunnallisen ilmastotyön koordinointiin. Ilmastoerikoistumisen myötä ilmastotyön vaikuttavuutta lisätään koko ELY-kentällä. ACE-LIFE-hanke edistyy hanke-suunnitelman mukaisesti ja rahoituksen ilmastovaikuttavuus on lisääntynyt.</p> <p>Kokemäenjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelman 2022-2027 Pirkanmaan ELY-keskuksen vastuulla olevia toimenpiteitä toteutetaan sekä tuetaan muiden tahojen vastuulla olevien toimenpiteiden edistymistä.</p>
2027	<p>Pirkanmaan ELY-keskus edistää hiilineutraaliuden saavuttamista ja ilmastomuutokseen sopeutumista. Kasvihuonekaasupäästöt laskevat Suomen ilmastotavoitteiden mukaisesti. ELY-keskus edistää ilmastovaikutuksen systemaattista huomioon ottamista osana virkatyön prosesseja niin Pirkanmaalla kuin kansallisesti yhdemukaisten toimintatapojen osalta. Pirkanmaan ELY-keskus osallistuu aluehallinnon valtakunnallisen ilmastotyön koordinointiin. Ilmastoerikoistumisen myötä ilmastotyön vaikuttavuutta lisätään koko ELY-kentällä. ACE-LIFE-hanke edistyy hanke-suunnitelman mukaisesti ja rahoituksen ilmastovaikuttavuus on lisääntynyt.</p> <p>Kokemäenjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelman 2022-2027 Pirkanmaan ELY-keskuksen vastuulla olevia toimenpiteitä toteutetaan sekä tuetaan muiden tahojen vastuulla olevien toimenpiteiden edistymistä.</p>

ELY-keskukset vauhdittavat kiertotaloutta alueella

2024	<p>Laaja-alaisin kiertotalouden toimin tuetaan ilmastotavoitteiden saavuttamista.</p> <p>Valtakunnallisen jätesuunnitelman (VALTSU) kiertotaloutta edistävää visiota, tavoitteita ja toimenpiteiden toteutumista edistetään eteläisen ja läntisen alueen jätehuollon yhteistyöryhmissä (sidosryhmäyhteistyö), joiden toimintaa suunnitellaan yhteistyössä 7 ELY-keskuksen kesken (ns. ELSEVA-yhteistyö). Laajan sidosryhmäyhteistyön avulla tuetaan VALTSUn painopisteille; yhdyskuntajätteet, biohajotavat jätteet, sähkö- ja elektroniikkaromu, rakentamisen jätteet, pakkausjätteet sekä kertakäyttömuovi, asetettujen tavoitteiden toteutumista alueilla. Yhteistyöryhmien kokouksia teemoitetaan ryhmän jäsenten näkemyksiä kuunnellen.</p> <p>Pirkanmaan ELY-keskus koordinoi ELSEVA-yhteistyötä ja vastaa toiminnan suunnittelusta. Toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon ja hyödynnetään muita kansallisen tason kiertotalous- ja jätealan verkostoja sekä vastaavia alueellisia verkostoja ja –hankkeita. Yhteistyöryhmät osallistuvat ryhmässä käsiteltävien teemojen valintaan.</p> <p>ELSEVA:n teema 2024: Rakentamisen jätteet ja neuvonta (sekä VALTSU-väliraportoinnin tuki)</p> <p>Tuottajavastuuvalvonnan painopisteenä on uuden jätelain muutokset, keskeisimpinä SUP-säädösten sekä EU:n akkuasetuksen toimeenpanon valmistelu ja etäkaupan valvontaa koskevat vaatimukset sekä tuottajavastuun ennakkovalvonta ja viestintä. Varmistetaan tuottajavastuuvalvonnan avulla loppukäyttäjille riittävän laaja ja laadukas keräysverkosto sekä kerätyn jätteen korkeatasoinen käsittely EU:n ja kansallisten säädösten velvoitteiden toteutumiseksi. Panostetaan sidosryhmäyhteistyöhön sekä Suomen että muiden EU-maiden viranomaisten kesken ja osallistutaan Suomen edustajana komission Expert-meeting ja TAC-kokouksiin. Jatketaan valvontaa ja yhteistyötä muiden Euroopan maiden kanssa koskien etäkauppaa. Jatketaan jätehuollon tuottajavastuuvalvonnan tuottajarekisterin ja sähköisten palvelujen uudistamista huomioiden erityisesti lainsäädännön muutokset sekä jäte- ja tuotetietojärjestelmän tarpeet. Kehitetään tuottajavastuun alaisten pakkausjätejakeiden valtakunnallisten tilastojen luotettavuutta ja hyödynnettävyyttä sekä tuottajavastuuvalvonnan asiakashallintajärjestelmää tavoitteena tiedonhallinnan kehittäminen ja parempi asiakaskokemus. Panostetaan tuottajavastuun ennakkovalvontaan ja viestintään. Toteutetaan EU:n ns. muoviomavararaportointi Suomen osalta sekä osallistutaan muoviomavaraan liittyviin Expert Group-kokouksiin.</p> <p>Painotetaan biotalouden kehittämistyötä. Jatketaan Y-vastuun alueen yksiköiden kiertotalouden kehittämiskeskusteluja, joissa keskustellaan bio- ja kiertotalouden edistämismahdollisuuksista työtehtävissä ja yksiköiden välisen yhteistyön kehittämisestä. Keskusteluista laaditaan muistilistat yksiköiden työn tueksi. Jatketaan eri vastuun alueiden välisen kiertotaloustiimin säännöllisiä kokoontumisia. Kiertotalouden edistämistyöhön on käytössä yksi henkilö erillisresursseilla vuodeksi 2024.</p> <p>Sidosryhmäyhteistyötä tehdään olemassa olevia sidosryhmiä ja alueellisia verkostoja hyödyntäen ja painottaen Kiertotalouden green deal-työtä, ELSEVA-työtä, kiertotaloutta koskevan lainsäädännön kehittämistyötä sekä alueellisten kiertotalouden seurantamittareiden kehittämistä. Kiertotalousosaamista kehitetään yhteistyössä sidosryhmien ja muiden verkostojen kanssa, esimerkiksi järjestämällä teemakohtaisia kiertotaloustyöpajoja.</p> <p>Pirkanmaan ELY-keskuksessa hyödynnetään CAP-suunnitelman toimeenpanossa Pirkanmaan maaseudun kehittämissuunnitelmassa (2023-2027) annettuja käytännön esimerkkejä kiertotalous- ja ilmastotoimenpiteiden edistämiseksi.</p>
------	--

2025	<p>Tuottajavastuuvälvönnän painopisteenä on akkuasetuksen toimeenpano sekä valmistautuminen ELV-asetuksen toimeenpanoon ja tekstiilien tuloon tuottajavastuun piiriin. Varmistetaan tuottajavastuuvälvönnän avulla loppukäyttäjille riittävän laaja ja laadukas keräysverkosto sekä kerätyn jätteen korkeatasoinen käsittely, jolla varmistetaan EU:n ja kansallisten säädösten velvoitteiden toteutuminen. Panostetaan sidosryhmäyhteistyöhön (Suomen ja muiden EU-maiden viranomaiset, muut sidosryhmät) ja osallistutaan Suomen edustajana komission Expert-meeting ja TAC-kokouksiin. Jatketaan valvontaa ja yhteistyötä muiden Euroopan maiden kanssa koskien etäkauppaa. Jatketaan uuden jätelain mukaisten muutosten toimeenpanoa. Jatketaan jätehuollon tuottajavastuuvälvönnän tuottajarekisterin ja sähköisten palvelujen uudistamista ottaen erityisesti huomioon lainsäädännön muutokset sekä jäte- ja tuotetietojärjestelmän tarpeet. Jatketaan EU:n ns. muoviomavararaportointia Suomen osalta sekä osallistutaan muoviomavaraan liittyviin Expert Group-kokouksiin.</p> <p>Kiertotalouden edistämistyötä tehdään osana yksiköiden työtehtäviä ja toimintaa kehitetään resurssien puitteissa. Jatketaan eri vastuualueiden välisen kiertotaloustiimin säännöllisiä kokoontumisia.</p> <p>Sidosryhmäyhteistyötä tehdään ELSEVA-työhön painottuen. Lisäksi osallistutaan resurssien puitteissa muihin yhteistyöryhmiin, erityisesti painotetaan kiertotalouden seurannan kehittämiseen.</p> <p>Kiertotalousosaamista kehitetään yhteistyössä sidosryhmien ja muiden verkostojen kanssa sekä työtehtäviin kuuluvan neuvonnan, ohjauksen ja välvönnän kautta.</p> <p>Pirkanmaan ELY-keskuksessa hyödynnetään CAP-suunnitelman toimeenpanossa Pirkanmaan maaseudun kehittämissuunnitelmassa (2023-2027) annettuja käytännön esimerkkejä kiertotalous- ja ilmastotoimenpiteiden edistämiseksi.</p>
2026	<p>Varmistetaan tuottajavastuuvälvönnän avulla loppukäyttäjille riittävän laaja ja laadukas keräysverkosto sekä kerätyn jätteen korkeatasoinen käsittely, jolla varmistetaan EU:n ja kansallisten säädösten velvoitteiden toteutuminen. Panostetaan sidosryhmäyhteistyöhön (Suomen ja muiden EU-maiden viranomaiset, muut sidosryhmät) ja osallistutaan Suomen edustajana komission Expert-meeting ja TAC-kokouksiin. Jatketaan valvontaa ja yhteistyötä muiden Euroopan maiden kanssa koskien etäkauppaa. Jatketaan uuden jätelain mukaisten muutosten toimeenpanoa. Valmistaudutaan mahdolliseen SER-direktiivin revision aiheuttamiin muutoksiin. Toimeenpannaan jätelain muutokset koskien tekstiilien tuottajavastuuta. Jatketaan jätehuollon tuottajavastuuvälvönnän tuottajarekisterin ja sähköisten palvelujen uudistamista ottaen erityisesti huomioon lainsäädännön muutokset sekä jäte- ja tuotetietojärjestelmän tarpeet. Panostetaan tuottajavastuun ennakkovälvönnän ja viestintään. Jatketaan EU:n ns. muoviomavararaportointia Suomen osalta sekä osallistutaan muoviomavaraan liittyviin Expert Group-kokouksiin.</p> <p>Kiertotalouden edistämistyötä tehdään osana yksiköiden työtehtäviä ja toimintaa kehitetään resurssien puitteissa. Jatketaan eri vastuualueiden välisen kiertotaloustiimin säännöllisiä kokoontumisia.</p> <p>Sidosryhmäyhteistyötä tehdään ELSEVA-työhön painottuen. Lisäksi osallistutaan resurssien puitteissa muihin yhteistyöryhmiin, erityisesti painotetaan kiertotalouden seurannan kehittämiseen.</p> <p>Kiertotalousosaamista kehitetään yhteistyössä sidosryhmien ja muiden verkostojen kanssa sekä työtehtäviin kuuluvan neuvonnan, ohjauksen ja välvönnän kautta.</p> <p>Pirkanmaan ELY-keskuksessa hyödynnetään CAP-suunnitelman toimeenpanossa Pirkanmaan maaseudun kehittämissuunnitelmassa (2023-2027) annettuja käytännön esimerkkejä kiertotalous- ja ilmastotoimenpiteiden edistämiseksi.</p>

2027	<p>Varmistetaan tuottajavastuuvalvonnan avulla loppukäyttäjille riittävän laaja ja laadukas keräysverkosto sekä kerätyn jätteen korkeatasoinen käsittely, jolla varmistetaan EU:n ja kansallisten säädösten velvoitteiden toteutuminen. Panostetaan sidosryhmäyhteistyöhön (Suomen ja muiden EU-maiden viranomaiset, muut sidosryhmät) ja osallistutaan Suomen edustajana komission Expert-meeting ja TAC-kokouksiin) Jatketaan valvontaa ja yhteistyötä muiden Euroopan maiden kanssa koskien etäkauppaa. Jatketaan uuden jätelain mukaisten muutosten toimenpanoa. Jatketaan jätehuollon tuottajavastuuvalvonnan tuottajarekisterin ja sähköisten palvelujen uudistamista ottaen erityisesti huomioon lainsäädännön muutokset sekä jäte- ja tuotetietojärjestelmän tarpeet. Panostetaan tuottajavastuun ennakkovalvontaan ja viestintään. Jatketaan EU:n ns. muoviomavararaportointia Suomen osalta sekä osallistutaan muoviomavaraan liittyviin Expert Group-kokouksiin.</p> <p>Vireille tulleita ilmoituksia käsitellään ja niistä annetaan noin 20 päätöstä, riskinarvioista ja raporteista annettavia lausuntoja käsitellään noin 80 kpl.</p> <p>Kiertotalouden edistämistyötä tehdään osana yksiköiden työtehtäviä ja toimintaa kehitetään resurssien puitteissa. Jatketaan eri vastuualueiden välisen kiertotaloustiimin säännöllisiä kokoontumisia.</p> <p>Sidosryhmäyhteistyötä tehdään ELSEVA-työhön painottuen. Lisäksi osallistutaan resurssien puitteissa muihin yhteistyöryhmiin, erityisesti painotetaan kiertotalouden seurannan kehittämiseen.</p> <p>Kiertotalousosaamista kehitetään yhteistyössä sidosryhmien ja muiden verkostojen kanssa sekä työtehtäviin kuuluvan neuvonnan, ohjauksen ja valvonnan kautta.</p> <p>Pirkanmaan ELY-keskuksessa hyödynnetään CAP-suunnitelman toimeenpanossa Pirkanmaan maaseudun kehittämissuunnitelmassa (2023-2027) annettuja käytännön esimerkkejä kiertotalous- ja ilmastotoimenpiteiden edistämiseksi.</p>
------	---

Luonnon monimuotoisuutta vaalitaan ja vahvistetaan	
2024	<p>Edistetään Pirkanmaan luonnon monimuotoisuutta toteuttamalla METSO- ja Helmi-ohjelmia. Ohjataan toimijoita ottamaan hankkeissa ja suunnitelmissa huomiioon suojelualueverkosto ja uhanalaiset luontotyypit ja lajit. Tunnistetaan hiilinielujen merkitys ilmastonmuutoksen hillinnässä ja ilmastonmuutoksen ja vieraslajien vaikutukset luonnon monimuotoisuudelle.</p> <p>Työllistävimpiä ja vaikuttavimpia toimia 2024:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luonnonsuojelualueiden toteutus 700 ha • Helmi-ohjelman hoito/kunnostuskohteet 25-39 kpl (suot 1 kpl, perinnebiotoopit 16-25 kpl, lintuvedet 3 kpl, metsät 3-5 kpl, pienvedet 5 kpl) • Hankkeiden ja suunnitelmien ohjaaminen lausunnoilla huomioimaan luonnon monimuotoisuus, tavoitetaso 100 %, hankkeiden määräravio 100-150 kpl <p>Muita vaikuttavimpia toimia 2024:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erittäin uhanalaisen jokihelmisimpukan eli raakun elinympäristöjen tilan parantamistoimet Life Revives -hankkeessa 3 kohdealueella ja niiden valuma-alueilla • Priodiversity Life -hankkeen aloittaminen ja sen myötä Pirkanmaan alueellisen luonnon monimuotoisuuden toimeenpanosuunnitelman edistäminen; uusia toimijoita 10-30 kpl • Luonnonsuojelulain luontotyyppien rajauspäätökset 5 kpl • Uhanalaisten lajien inventointihankkeet 6 kpl, hoitohankkeet 7 kpl, rajauspäätökset 1 kpl • Ekologisen kompensaaion käyttöönoton edistäminen; hankkeiden määrä 1-5 kpl <p>Työllistävimpiä ei-vaikuttavia toimia 2024:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Metsänkäyttöilmoitusten käsittely 550-600 kpl/v, ELYn vaikuttamisprosentti 15-20 %, uhanalaisia lajeja ja Natura 2000-alueita koskevat ilmoitukset vaikuttamisen kannalta merkittävimpiä. <p>ELY-keskus edistää CAP-suunnitelman ja maaseuturahaston keinoin luonnon monimuotoisuuden vaalimista ja lisäämistä maatilojen ympäristökorvausten, luomusitoumusten, ympäristösopimusten ja kehittämishankkeiden avulla.</p>
2025	<p>Edistetään Pirkanmaan luonnon monimuotoisuutta toteuttamalla METSO- ja Helmi-ohjelmia. Ohjataan toimijoita ottamaan hankkeissa ja suunnitelmissa huomiioon suojelualueverkosto ja uhanalaiset luontotyypit ja lajit. Tunnistetaan hiilinielujen merkitys ilmastonmuutoksen hillinnässä ja ilmastonmuutoksen ja vieraslajien vaikutukset luonnon monimuotoisuudelle.</p> <p>ELY-keskus edistää CAP-suunnitelman ja maaseuturahaston keinoin luonnon monimuotoisuuden vaalimista ja lisäämistä maatilojen ympäristökorvausten, luomusitoumusten, ympäristösopimusten ja kehittämishankkeiden avulla.</p>
2026	<p>Edistetään Pirkanmaan luonnon monimuotoisuutta toteuttamalla METSO- ja Helmi-ohjelmia. Ohjataan toimijoita ottamaan hankkeissa ja suunnitelmissa huomiioon suojelualueverkosto ja uhanalaiset luontotyypit ja lajit. Tunnistetaan hiilinielujen merkitys ilmastonmuutoksen hillinnässä ja ilmastonmuutoksen ja vieraslajien vaikutukset luonnon monimuotoisuudelle.</p> <p>ELY-keskus edistää CAP-suunnitelman ja maaseuturahaston keinoin luonnon monimuotoisuuden vaalimista ja lisäämistä maatilojen ympäristökorvausten, luomusitoumusten, ympäristösopimusten ja kehittämishankkeiden avulla.</p>
2027	<p>Edistetään Pirkanmaan luonnon monimuotoisuutta toteuttamalla METSO- ja Helmi-ohjelmia. Ohjataan toimijoita ottamaan hankkeissa ja suunnitelmissa huomiioon suojelualueverkosto ja uhanalaiset luontotyypit ja lajit. Tunnistetaan hiilinielujen merkitys ilmastonmuutoksen hillinnässä ja ilmastonmuutoksen ja vieraslajien vaikutukset luonnon monimuotoisuudelle.</p> <p>ELY-keskus edistää CAP-suunnitelman ja maaseuturahaston keinoin luonnon monimuotoisuuden vaalimista ja lisäämistä maatilojen ympäristökorvausten, luomusitoumusten, ympäristösopimusten ja kehittämishankkeiden avulla.</p>

Haitallisten päästöjen väheneminen ja ilmatoriskien hallinta

<i>Vesienhoidon ja merenhoidon toimenpiteet ovat toteutuneet</i>	
2024	<p>Toteutusaste 30-50 %, suurin osa vesienhoidon toimenpiteiden toteutuksesta on muiden toimijoiden vastuulla, mikä aiheuttaa epävarmuutta toteutusasteeseen. Edistetään toimenpideohjelman toteutumista mm. panostamalla erityisesti haja-kuormituksen vähentämiseen, sidosryhmätyöhön sekä vesienhoitoverkoston toimintaan uusien hanketoimijoiden ja vaikuttavien hankkeiden aktivoimiseksi. Pohjavesissä painopisteenä on suojelusuunnitelmien laatimisen/päivittämisen ja niiden seurantaryhmien toiminnan edistäminen. Osallistutaan vastuualueen viranomaislausuntojen valmisteluun edistään vesienhoidon tavoitteita. Jatketaan vesistö-kunnostushankkeiden avustamista, ohjausta ja valvontaa.</p> <p>Toimeenpanon 3. kauden väliarviointi valmistuu. Maa- ja metsätalouden vesienhallinnan valuma-aluepilotti Kovesjoen vesistöalueen valuma-alueella valmistuu. Osallistutaan eri vesienhallintateemoihin liittyvien avustushakemusten arviointeihin, KIPSI 2-hankeeseen sekä muihin mahdollisiin yhteistyöhankkeisiin kuten ACWA-LIFE.</p> <p>ELY-keskus edistää CAP-suunnitelman ja maaseuturahaston keinoin vesienhoitoa maatilojen ympäristökorvausten, luomusitoumusten, ympäristösopimusten ja kehittämishankkeiden avulla.</p>
2025	<p>Toteutusaste 30-50 %, suurin osa vesienhoidon toimenpiteiden toteutuksesta on muiden toimijoiden vastuulla, mikä aiheuttaa epävarmuutta toteutusasteeseen. Edistetään toimenpideohjelman toteutumista mm. panostamalla erityisesti haja-kuormituksen vähentämiseen, sidosryhmätyöhön sekä vesienhoitoverkoston toimintaan uusien hanketoimijoiden ja vaikuttavien hankkeiden aktivoimiseksi. Pohjavesissä painopisteenä on suojelusuunnitelmien laatimisen/päivittämisen ja niiden seurantaryhmien toiminnan edistäminen. Osallistutaan vastuualueen viranomaislausuntojen valmisteluun edistään vesienhoidon tavoitteita. Määrärahojen puitteissa jatketaan vesistö-kunnostushankkeiden avustamista, ohjausta ja valvontaa.</p> <p>Pintavesien ekologinen luokittelu sekä pohjavesien tilan arviointi on laadittu. Vesienhoidon toimenpiteiden suunnittelu 4. kaudelle on aloitettu. Osallistutaan mahdollisiin yhteistyöhankkeisiin kuten ACWA-LIFE.</p> <p>ELY-keskus edistää CAP-suunnitelman ja maaseuturahaston keinoin vesienhoitoa maatilojen ympäristökorvausten, luomusitoumusten, ympäristösopimusten ja kehittämishankkeiden avulla.</p>

2026	<p>Toteutusaste 50-70 %, suurin osa vesienhoidon toimenpiteiden toteutuksesta on muiden toimijoiden vastuulla, mikä aiheuttaa epävarmuutta toteutusasteeseen. Edistetään toimenpideohjelman toteutumista mm. panostamalla erityisesti haja-kuormituksen vähentämiseen, sidosryhmätyöhön sekä vesienhoitoverkoston toimintaan uusien hanketoimijoiden ja vaikuttavien hankkeiden aktivoimiseksi. Pohjavesissä painopisteenä on suojelusuunnitelmien laatimisen/päivittämisen ja niiden seurantaryhmien toiminnan edistäminen. Osallistutaan vastualueen viranomaislausuntojen valmisteluun edistäen vesienhoidon tavoitteita. Määrärahojen puitteissa jatketaan vesistökuunnostushankkeiden avustamista, ohjausta ja valvontaa.</p> <p>Osallistutaan mahdollisiin yhteistyöhankkeisiin kuten ACWA-LIFE.</p> <p>ELY-keskus edistää CAP-suunnitelman ja maaseuturahaston keinoin vesienhoitoa maatilojen ympäristökorvausten, luomusitoumusten, ympäristösopimusten ja kehittämishankkeiden avulla.</p>
2027	<p>Toteutusaste 70-100 %, suurin osa vesienhoidon toimenpiteiden toteutuksesta on muiden toimijoiden vastuulla, mikä aiheuttaa epävarmuutta toteutusasteeseen. Edistetään toimenpideohjelman toteutumista mm. panostamalla erityisesti haja-kuormituksen vähentämiseen, sidosryhmätyöhön sekä vesienhoitoverkoston toimintaan uusien hanketoimijoiden ja vaikuttavien hankkeiden aktivoimiseksi. Pohjavesissä painopisteenä on suojelusuunnitelmien laatimisen/päivittämisen ja niiden seurantaryhmien toiminnan edistäminen. Osallistutaan vastualueen viranomaislausuntojen valmisteluun edistäen vesienhoidon tavoitteita. Määrärahojen puitteissa jatketaan vesistökuunnostushankkeiden avustamista, ohjausta ja valvontaa.</p> <p>Toimenpideohjelma 4. kaudelle on valmisteltu kuulemispalautteen pohjalta. Osallistutaan tarvittaessa mahdollisiin yhteistyöhankkeisiin kuten ACWA-LIFE.</p> <p>ELY-keskus edistää CAP-suunnitelman ja maaseuturahaston keinoin vesienhoitoa maatilojen ympäristökorvausten, luomusitoumusten, ympäristösopimusten ja kehittämishankkeiden avulla.</p>
<i>Pilaantuneista maa-alueista johtuvat riskit vähenevät</i>	
2024	<p>Mittarit: Pilaantuneiden alueiden selvityskohteet (järjestäminen/avustukset) Pilaantuneiden alueiden puhdistuskohteet (järjestäminen/avustukset) Vuosittain tulee selvittää 40 kohteen pilaantuneisuus ja puhdistaa 10 kohdetta.</p>
2025	<p>Mittarit: Pilaantuneiden alueiden selvityskohteet (järjestäminen/avustukset) Pilaantuneiden alueiden puhdistuskohteet (järjestäminen/avustukset) Vuosittain tulee selvittää 50 kohteen pilaantuneisuus ja puhdistaa 10 kohdetta.</p>
2026	<p>Mittarit: Pilaantuneiden alueiden selvityskohteet (järjestäminen/avustukset) Pilaantuneiden alueiden puhdistuskohteet (järjestäminen/avustukset) Vuosittain tulee selvittää 50 kohteen pilaantuneisuus ja puhdistaa 10 kohdetta.</p>
2027	<p>Mittarit: Pilaantuneiden alueiden selvityskohteet (järjestäminen/avustukset) Pilaantuneiden alueiden puhdistuskohteet (järjestäminen/avustukset) Vuosittain tulee selvittää 50 kohteen pilaantuneisuus ja puhdistaa 10 kohdetta.</p>

Ihmisten hyvinvointia, luontosuhdetta sekä sujuvaa ja turvallista arkea tukeva rakennettu ympäristö

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet toteutuvat ja yhdyskuntarakenne on kestävä	
2024	<p>Kuntien yleiskaavoitusta sekä muuta alueidenkäyttöä ja rakentamista edistetään valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 sekä vireillä olevan vaihemaakuntakaavan Energia ja elonkirjo pohjalta. Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen on keskeistä niin ilmastonmuutoksen, kestävästä liikkumisesta kuin palvelujen saavutettavuudenkin näkökulmasta.</p> <p>Edistetään tehokkaita liikennejärjestelmiä; joukkoliikennettä ja kevyttä liikennettä erityisesti. Henkilöjunaliikenteen ja -asemien kehittämisen edistämiseen ja edellytyksiin kiinnitetään huomioita ja Tampereen kaupunkiseudulla erityisesti raitiotien edellytyksiin ja edistämiseen. Ympäristöhäiriöitä otetaan huomioon kaavalausunnoissa ja ehkäistään suunnitelmallisesti.</p> <p>Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen ja maisema-alueiden arvojen kaavallinen turvaaminen varmistetaan. Lisäksi kiinnitetään huomiota rakennusten ja rakenteiden elinkaaren pidentämiseen ja synergiahyötyjen hakemiseen esim. kulttuuriympäristöjen turvaamisen kanssa. Erityistä huomioita lausunnoissa kiinnitetään luonnon monimuotoisuuden huomioimiseen ja lisäämiseen sekä virkistysalueiden ja –verkostojen turvaamiseen ja kehittämiseen tiivistyvässä yhdyskuntarakenteessa, erityisesti Tampereen kaupunkiseudulla.</p> <p>Ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen arviointia edellytetään systemaattisesti suunnitelman taso huomioiden alueidenkäytön edistämistyössä. Ilmastokysymykset nostetaan ennakkolisesti esille neuvotteluissa ja kehittämiskeskusteluissa ja niillä on vaikutusta lopputulokseen. KILVA-työkalun sekä muiden ilmastoarviointityökalujen käyttämistä vaikutusten arvioinnissa suositellaan. Pirkanmaan ELY-keskus ylläpitää KILVA-työkalua valtakunnallisesti kunnille avoimena työkaluna ja kehittää sitä edelleen.</p> <p>Edistetään uusiutumiskykyisen energiahuollon huomioonottamista kaavahankkeissa. Osallistutaan MAL-työhön ja MAL-sopimuksen toteuttamista edistetään. Tavoitteena + 0,4 vuosittainen kasvu 20 as/ha seurantamittarissa.</p>
2025	<p>Kuntien yleiskaavoitusta sekä muuta alueidenkäyttöä ja rakentamista edistetään valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 sekä vireillä olevan vaihemaakuntakaavan Energia ja elonkirjo pohjalta. Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen on keskeistä niin ilmastonmuutoksen, kestävästä liikkumisesta kuin palvelujen saavutettavuudenkin näkökulmasta.</p> <p>Edistetään tehokkaita liikennejärjestelmiä; joukkoliikennettä ja kevyttä liikennettä erityisesti. Henkilöjunaliikenteen ja -asemien kehittämisen edistämiseen ja edellytyksiin kiinnitetään huomioita ja Tampereen kaupunkiseudulla erityisesti raitiotien edellytyksiin ja edistämiseen. Ympäristöhäiriöitä otetaan huomioon kaavalausunnoissa ja ehkäistään suunnitelmallisesti.</p> <p>Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen ja maisema-alueiden arvojen kaavallinen turvaaminen varmistetaan. Lisäksi kiinnitetään huomiota rakennusten ja rakenteiden elinkaaren pidentämiseen ja synergiahyötyjen hakemiseen esim. kulttuuriympäristöjen turvaamisen kanssa. Erityistä huomioita lausunnoissa kiinnitetään luonnon monimuotoisuuden huomioimiseen ja lisäämiseen sekä virkistysalueiden ja –verkostojen turvaamiseen ja kehittämiseen tiivistyvässä yhdyskuntarakenteessa, erityisesti Tampereen kaupunkiseudulla.</p> <p>Ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen arviointia edellytetään systemaattisesti suunnitelman taso huomioiden alueidenkäytön edistämistyössä. Ilmastokysymykset nostetaan ennakkolisesti esille neuvotteluissa ja kehittämiskeskusteluissa ja niillä on vaikutusta lopputulokseen. KILVA-työkalun sekä muiden ilmastoarviointityökalujen käyttämistä vaikutusten arvioinnissa suositellaan. Pirkanmaan ELY-keskus ylläpitää KILVA-työkalua valtakunnallisesti kunnille avoimena työkaluna ja kehittää sitä edelleen.</p>

	<p>Edistetään uusiutumiskykyisen energiahuollon huomioonottamista kaavahankkeissa. Osallistutaan MAL-työhön ja MAL-sopimuksen toteuttamista edistetään. Tavoitteena + 0,4 vuosittainen kasvu 20 as/ha seurantamittarissa</p> <p>Systemaattisella työllä on ollut vaikutusta kaavojen toteutumiseen sekä kuntien lähestymis- ja toimintatapoihin. Ilmastonmuutoksen hillintää ja sopeutumista edistäviä kaavamääräyksiä on otettu käyttöön ja eri tilanteisiin soveltuvia ratkaisuja löydetty ja tietoa niistä välitetään kunnille.</p>
2026	<p>Kuntien yleiskaavoitusta sekä muuta alueidenkäyttöä ja rakentamista edistetään valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 sekä vaihemaakuntakaavan Energia ja elonkirjo pohjalta. Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen on keskeistä niin ilmastonmuutoksen, kestävän liikkumisen kuin palvelujen saavutettavuudenkin näkökulmasta.</p> <p>Edistetään tehokkaita liikennejärjestelmiä; joukkoliikennettä ja kevyttä liikennettä erityisesti. Henkilöjunaliikenteen ja -asemien kehittämisen edistämiseen ja edellytyksiin kiinnitetään huomioita ja Tampereen kaupunkiseudulla erityisesti raitiotien edellytyksiin ja edistämiseen. Ympäristöhäiriöitä otetaan huomioon kaavalausunnoissa ja ehkäistään suunnitelmallisesti.</p> <p>Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen ja maisema-alueiden arvojen kaavallinen turvaaminen varmistetaan. Lisäksi kiinnitetään huomiota rakennusten ja rakenteiden elinkaaren pidentämiseen ja synergiahyötyjen hakemiseen esim. kulttuuriympäristöjen turvaamisen kanssa. Erityistä huomioita lausunnoissa kiinnitetään luonnon monimuotoisuuden huomioimiseen ja lisäämiseen sekä virkistysalueiden ja –verkostojen turvaamiseen ja kehittämiseen tiivistyvässä yhdyskuntarakenteessa, erityisesti Tampereen kaupunkiseudulla.</p> <p>Ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen arviointia edellytetään systemaattisesti suunnitelman taso huomioiden alueidenkäytön edistämistyössä. Ilmastokysymykset nostetaan ennakkollisesti esille neuvotteluissa ja kehittämiskeskusteluissa ja niillä on vaikutusta lopputulokseen. KILVA-työkalun sekä muiden ilmastoarviointityökalujen käyttämistä vaikutusten arvioinnissa suositellaan. Pirkanmaan ELY-keskus ylläpitää KILVA-työkalua valtakunnallisesti kunnille avoimena työkaluna ja kehittää sitä edelleen.</p> <p>Edistetään uusiutumiskykyisen energiahuollon huomioonottamista kaavahankkeissa. Osallistutaan MAL-työhön ja MAL-sopimuksen toteuttamista edistetään. Tavoitteena + 0,4 vuosittainen kasvu 20 as/ha seurantamittarissa</p> <p>Systemaattisella työllä on ollut vaikutusta kaavojen toteutumiseen sekä kuntien lähestymis- ja toimintatapoihin. Ilmastonmuutoksen hillintää ja sopeutumista edistäviä kaavamääräyksiä on järjestelmällisesti käytössä ja eri tilanteisiin soveltuvia ratkaisuja löydetty ja tietoa niistä välitetään kunnille.</p>
2027	<p>Kuntien yleiskaavoitusta sekä muuta alueidenkäyttöä ja rakentamista edistetään valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 sekä vaihemaakuntakaavan Energia ja elonkirjo pohjalta. Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen on keskeistä niin ilmastonmuutoksen, kestävän liikkumisen kuin palvelujen saavutettavuudenkin näkökulmasta.</p> <p>Edistetään tehokkaita liikennejärjestelmiä; joukkoliikennettä ja kevyttä liikennettä erityisesti. Henkilöjunaliikenteen ja -asemien kehittämisen edistämiseen ja edellytyksiin kiinnitetään huomioita ja Tampereen kaupunkiseudulla erityisesti raitiotien edellytyksiin ja edistämiseen. Ympäristöhäiriöitä otetaan huomioon kaavalausunnoissa ja ehkäistään suunnitelmallisesti.</p> <p>Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen ja maisema-alueiden arvojen kaavallinen turvaaminen varmistetaan. Lisäksi kiinnitetään huomiota rakennusten ja rakenteiden elinkaaren pidentämiseen ja synergiahyötyjen hakemiseen esim. kulttuuriympäristöjen turvaamisen kanssa. Erityistä huomioita lausunnoissa kiinnitetään luonnon monimuotoisuuden huomioimiseen ja lisäämiseen sekä virkistysalueiden ja –verkostojen turvaamiseen ja kehittämiseen tiivistyvässä yhdyskuntarakenteessa, erityisesti Tampereen kaupunkiseudulla.</p>

	<p>Ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen arviointia edellytetään systemaattisesti suunnitelman taso huomioiden alueidenkäytön edistämistyössä. Ilmastokysymykset nostetaan ennakkolisesti esille neuvotteluissa ja kehittämiskeskusteluissa ja niillä on vaikutusta lopputulokseen. KILVA-työkalun sekä muiden ilmastoarviointityökalujen käyttämistä vaikutusten arvioinnissa suositellaan. Pirkanmaan ELY-keskus ylläpitää KILVA-työkalua valtakunnallisesti kunnille avoimena työkaluna ja kehittää sitä edelleen.</p> <p>Edistetään uusiutumiskykyisen energiahuollon huomioonottamista kaavahankkeissa. Osallistutaan MAL-työhön ja MAL-sopimuksen toteuttamista edistetään. Tavoitteena + 0,4 vuosittainen kasvu 20 as/ha seurantamittarissa</p> <p>Systemaattisella työllä on ollut vaikutusta kaavojen toteutumiseen sekä kuntien lähestymis- ja toimintatapoihin. Ilmastonmuutoksen hillintää ja sopeutumista edistäviä kaavamääräyksiä on järjestelmällisesti käytössä ja eri tilanteisiin soveltuvia ratkaisuja löydetty ja tietoa niistä välitetään kunnille.</p>
<p><i>Kaavoitus edistää ilmastokestävyttä ja puhdasta siirtymää</i></p>	
2024	<p>Puhtaan siirtymän kaavoitushankkeissa on erikseen määritellyt puhtaan siirtymän resurssit alueidenkäytössä, ennakkoneuvonta ja ohjaus edesauttavat kaavaprosessien sujuvoittamista. Puhdasta siirtymää alueidenkäytössä edistetään jakamalla tietoa ja hyviä esimerkkejä kunnille ja muille sidosryhmille mm. kehittämiskeskusteluissa sekä pitämällä yllä tilannekuvaa Pirkanmaan puhtaan siirtymän hankkeista ja kokonaisuudesta sekä tähän liittyvistä aluevarausten ja toimintojen yhteensovittamisen tarpeista. Selvitetään Pirkanmaan kuntien tarpeet puhtaan siirtymän edistämiseksi. Edistetään ja aktiivisesti osallistutaan kehittämään ilmastokestäviä työkaluja ja ratkaisuja kaavoituksessa sekä kaavalausunnoissa huomioimaan ilmastokestävyys. Alueidenkäytön työssä otetaan systemaattisesti huomioon viherrakenteen säilyttäminen ja elinympäristöjen pirstoutumisen ehkäiseminen osana puhtaan siirtymän hankkeiden kaavoittamista. Tuulivoimakaavoja 12.</p>
2025	<p>Puhtaan siirtymän kaavoitushankkeissa on erikseen määritellyt puhtaan siirtymän resurssit alueidenkäytössä, ennakkoneuvonta ja ohjaus edesauttavat kaavaprosessien sujuvoittamista. Puhdasta siirtymää alueidenkäytössä edistetään jakamalla tietoa ja hyviä esimerkkejä kunnille ja muille sidosryhmille mm. kehittämiskeskusteluissa sekä pitämällä yllä tilannekuvaa Pirkanmaan puhtaan siirtymän hankkeista ja kokonaisuudesta sekä tähän liittyvistä aluevarausten ja toimintojen yhteensovittamisen tarpeista. Pirkanmaan kuntien tarpeet puhtaan siirtymän edistämiseen on selvitetty. Edistetään ja aktiivisesti osallistutaan kehittämään ilmastokestäviä työkaluja ja ratkaisuja kaavoituksessa sekä kaavalausunnoissa huomioimaan ilmastokestävyys. Alueidenkäytön työssä otetaan systemaattisesti huomioon viherrakenteen säilyttäminen ja elinympäristöjen pirstoutumisen ehkäiseminen osana puhtaan siirtymän hankkeiden kaavoittamista. Tuulivoimakaavoja 12.</p> <p>Systemaattisella työllä on ollut vaikutusta kaavojen toteutumiseen sekä kuntien toimintatapoihin. Puhdas siirtymä on edennyt Pirkanmaalla ja kaavoissa huomioitu.</p>
2026	<p>Puhtaan siirtymän kaavoitushankkeissa on erikseen määritellyt puhtaan siirtymän resurssit alueidenkäytössä, ennakkoneuvonta ja ohjaus edesauttavat kaavaprosessien sujuvoittamista. Puhdasta siirtymää alueidenkäytössä edistetään jakamalla tietoa ja hyviä esimerkkejä kunnille ja muille sidosryhmille mm. kehittämiskeskusteluissa sekä pitämällä yllä tilannekuvaa Pirkanmaan puhtaan siirtymän hankkeista ja kokonaisuudesta sekä tähän liittyvistä aluevarausten ja toimintojen yhteensovittamisen tarpeista. . Edistetään ja aktiivisesti osallistutaan kehittämään ilmastokestäviä työkaluja ja ratkaisuja kaavoituksessa sekä kaavalausunnoissa huomioimaan ilmastokestävyys. Alueidenkäytön työssä otetaan systemaattisesti huomioon viherrakenteen säilyttäminen ja elinympäristöjen pirstoutumisen ehkäiseminen osana puhtaan siirtymän hankkeiden kaavoittamista. Tuulivoimakaavoja 8.</p> <p>Systemaattisella työllä on ollut vaikutusta kaavojen toteutumiseen sekä kuntien toimintatapoihin. Puhdas siirtymä on edennyt Pirkanmaalla ja kaavoissa huomioitu.</p>
2027	<p>Puhtaan siirtymän kaavoitushankkeissa on erikseen määritellyt puhtaan siirtymän resurssit alueidenkäytössä, ennakkoneuvonta ja ohjaus edesauttavat kaavaprosessien sujuvoittamista. Puhdasta siirtymää alueidenkäytössä edistetään jakamalla tietoa ja hyviä esimerkkejä kunnille ja muille sidosryhmille mm.</p>

	<p>kehittämiskeskusteluissa sekä pitämällä yllä tilannekuvaa Pirkanmaan puhtaan siirtymän hankkeista ja kokonaisuudesta sekä tähän liittyvistä aluevarausten ja toimintojen yhteensovittamisen tarpeista. Edistetään ja aktiivisesti osallistutaan kehittämään ilmastokestäviä työkaluja ja ratkaisuja kaavoituksessa sekä kaavalausunnoissa huomioimaan ilmastokestävyys. Alueidenkäytön työssä otetaan systemaattisesti huomioon viherrakenteen säilyttäminen ja elinympäristöjen pirstoutumisen ehkäiseminen osana puhtaan siirtymän hankkeiden kaavoittamista. Tuulivoimakkaavoja 6.</p> <p>Systemaattisella työllä on ollut vaikutusta kaavojen toteutumiseen sekä kuntien toimintatapoihin. Puhdas siirtymä on edennyt Pirkanmaalla ja kaavoissa huomioitu.</p>
--	---

3.3 Edistämme varautumista ja kokonaisturvallisuutta

Vahva poikkihallinnollinen varautuminen ja kokonaisturvallisuuden yhteistoiminta

<i>Turvaamme kriittisten toimintojen jatkuvuuden vastuualueilla normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa huoltovarmuus huomioiden</i>	
2024	Varautumisen mahdollistavat ELY-keskusten kriittiset toiminnot ja niihin kohdistuvat uhkat on ennakoivasti tunnistettu. Kriittisten toimintojen resursoinnista kaikissa olosuhteissa on huolehdittu ja toimintojen häiriösietoisuutta on vahvistettu systemaattisella alueellisella harjoitustoiminnalla. Eri vastuualueiden kriittiset tarpeet on tunnistettu myös samalla alueella vaikuttavien muiden ELY-keskusten välillä.
2025	Toimintakyvyn varmistamisen ja jatkuvuuden hallinnan prosessit, ml. poikkisektoraalinen yhteistyö, on päivitetty toimiviksi myös aluehallintouudistuksen jälkeisessä ajassa. Eri vastuualueiden toiminnot on yhteen sovitettu.
2026	Valmiuslain uudistamisen yhteydessä arvioidaan vaikutukset ELY-keskusten (/elinvoimakeskusten) toimintoihin ja sitä kautta virastojen valmiussuunnitelmiin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan osalta.
2027	Yhteinen alueellinen sekä kansallinen valmiusharjoittelu, jossa toteutetaan käytännössä eri vastuualueiden kriittisen infrastruktuurin, palveluiden ja toimintojen turvaamista samassa harjoituksessa yhdessä yhteistyökumppanien ja sidosryhmien kanssa.

Erityinen huomio kohdistuu yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisten toimintojen ja alojen suuntaan: näitä ovat esim. tulvariskien hallinta, alueellinen tienpito, alkutuotanto ja ympäristöriskien hallintaan liittyvät tehtävät. Pirkanmaan ELY-keskus on mukana sekä alueellisessa että valtakunnallisessa varautumisyhteistyössä. Vuonna 2024 ELY-keskuksen sisäisessä valmiustyössä edetään ELY-keskusten yhteisen valtakunnallisen toimintasuunnitelman mukaisesti – lähtökohtana tavoitteessa esitetyt toimet ja kehittämiskohteet.

3.4 Turvaamme hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta

Valvonta on vaikuttavaa ja oikea-aikaista

Normaaliolojen turvallisuutta on kehitetty ja seurattu aktiivisesti	
2024	<p>100 %:n valvontojen kattavuus sekä vuosittaisen liikenneturvallisuustavoitteen saavuttaminen (L-vastuualueiden osalta):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ympäristövalvonnan valvontasuunnitelmiin sisältyvä YSL:n mukainen valvontaohjelma toteutuu 100-prosenttisesti. • ELY-keskus toteuttaa maatalouden ja elintarviketurvallisuuden valvontasuunnitelmat täysimääräisesti (100 %). Säädösten vaatimukset täyttävien elintarvikeketjun toimijoiden osuus on vähintään 90 %. • Saavutetaan vuosittainen liikenneturvallisuustavoite, joka on enintään 130 henkilövahinkoon johtanutta onnettomuutta.
2025	<p>100 %:n valvontojen kattavuus sekä vuosittaisen liikenneturvallisuustavoitteen saavuttaminen (L-vastuualueiden osalta):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ympäristövalvonnan valvontasuunnitelmiin sisältyvä YSL:n mukainen valvontaohjelma toteutuu 100-prosenttisesti. • ELY-keskus toteuttaa maatalouden ja elintarviketurvallisuuden valvontasuunnitelmat täysimääräisesti (100 %). Säädösten vaatimukset täyttävien elintarvikeketjun toimijoiden osuus on vähintään 90 %. • Saavutetaan vuosittainen liikenneturvallisuustavoite, joka on enintään 127 henkilövahinkoon johtanutta onnettomuutta.
2026	<p>100 %:n valvontojen kattavuus sekä vuosittaisen liikenneturvallisuustavoitteen saavuttaminen (L-vastuualueiden osalta):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ympäristövalvonnan valvontasuunnitelmiin sisältyvä YSL:n mukainen valvontaohjelma toteutuu 100-prosenttisesti. • ELY-keskus toteuttaa maatalouden ja elintarviketurvallisuuden valvontasuunnitelmat täysimääräisesti (100 %). Säädösten vaatimukset täyttävien elintarvikeketjun toimijoiden osuus on vähintään 90 %. • Saavutetaan vuosittainen liikenneturvallisuustavoite, joka on enintään 124 henkilövahinkoon johtanutta onnettomuutta.
2027	<p>100 %:n valvontojen kattavuus sekä vuosittaisen liikenneturvallisuustavoitteen saavuttaminen (L-vastuualueiden osalta):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ympäristövalvonnan valvontasuunnitelmiin sisältyvä YSL:n mukainen valvontaohjelma toteutuu 100-prosenttisesti. • ELY-keskus toteuttaa maatalouden ja elintarviketurvallisuuden valvontasuunnitelmat täysimääräisesti (100 %). Säädösten vaatimukset täyttävien elintarvikeketjun toimijoiden osuus on vähintään 90 %. • Saavutetaan vuosittainen liikenneturvallisuustavoite, joka on enintään 121 henkilövahinkoon johtanutta onnettomuutta.

Maahanmuuttaneiden kotoutuminen ja työllistyminen nopeutuvat ja tehostuvat

Kotoutuminen ja työllistyminen tapahtuvat nopeasti ja kestävästi ja maahanmuuttajien omaa vastuuta lisäävästi	
2024	<p>ELY-keskus varmistaa osaltaan, että alue- ja paikallistasolla TE24-uudistuksen ja kotoutumislain kokonaisuudistuksen toimeenpanossa vahvistetaan maahanmuuttajien työllisyyttä ja omaa vastuuta kotoutumisestaan.</p> <p>Tilapäistä suojelua saavien työllistyminen ja kuntiin siirtyminen nopeutuu ja tehostuu.</p> <p>ELY-keskuksen on TE-toimiston tulosohejauksessa huomioitava, että maahanmuuttajien oma vastuu kotoutumisestaan vahvistuu, työllisyys lisääntyy, sekä tukiriippuvuus vähenee. Erityisenä kohderyhmänä ovat kv. suojelua saavat ja maahanmuuttajanaiset.</p> <p>ELY-keskus seuraa ulkomaalaistaustaisten työllisyysastetta alueellaan, keskeisenä kohderyhmänä ulkomaalaistaustaiset naiset.</p>
2025	<p>ELY-keskus varmistaa osaltaan, että alue- ja paikallistasolla työllisyyspalvelu-uudistuksen ja kotoutumislain kokonaisuudistuksen toimeenpanossa vahvistetaan maahanmuuttajien työllisyyttä ja omaa vastuuta kotoutumisestaan.</p>

	<p>Tilapäistä suojelua saavien työllistyminen ja kuntiin siirtyminen nopeutuu ja tehostuu.</p> <p>ELY-keskus seuraa ulkomaalaistaustaisten työllisyysastetta alueellaan, keskeisenä kohderyhmänä ulkomaalaistaustaiset naiset.</p> <p>ELY-keskus varmistaa osaltaan, että maahanmuuttajaäitien työllisyys ja kielitaito paranevat.</p> <p>ELY-keskus tekee yhteistyötä KEHA-keskuksen kanssa maahanmuuton ja kotoutumisen alueellisen seurannan kehittämiseksi.</p>
2026	<p>ELY-keskus varmistaa osaltaan, että alue- ja paikallistasolla vahvistetaan maahanmuuttajien työllisyyttä ja omaa vastuuta kotoutumisestaan.</p> <p>Tilapäistä suojelua saavien työllistyminen ja kuntiin siirtyminen nopeutuu ja tehostuu.</p> <p>ELY-keskus seuraa ulkomaalaistaustaisten työllisyysastetta alueellaan, keskeisenä kohderyhmänä ulkomaalaistaustaiset naiset.</p> <p>ELY-keskus varmistaa osaltaan, että maahanmuuttajaäitien työllisyys ja kielitaito paranevat.</p> <p>ELY-keskus tekee yhteistyötä KEHA-keskuksen kanssa maahanmuuton ja kotoutumisen alueellisen seurannan kehittämiseksi.</p>
2027	<p>ELY-keskus varmistaa osaltaan, että alue- ja paikallistasolla vahvistetaan maahanmuuttajien työllisyyttä ja omaa vastuuta kotoutumisestaan.</p> <p>Tilapäistä suojelua saavien työllistyminen ja kuntiin siirtyminen nopeutuu ja tehostuu.</p> <p>ELY-keskus seuraa ulkomaalaistaustaisten työllisyysastetta alueellaan, keskeisenä kohderyhmänä ulkomaalaistaustaiset naiset.</p> <p>ELY-keskus varmistaa osaltaan, että maahanmuuttajaäitien työllisyys ja kielitaito paranevat.</p> <p>ELY-keskus tekee yhteistyötä KEHA-keskuksen kanssa maahanmuuton ja kotoutumisen alueellisen seurannan kehittämiseksi.</p>
<p><i>Alueelliseen yhteistyöhön, kansainvälistä suojelua saavien vastaanottoon ja rinnakkaisyhteiskuntien torjumiseen sekä hyvien väestösuhteiden edistämiseen panostetaan</i></p>	
2024	<p>ELY-keskus vahvistaa tietoisuutta kotoutumisjärjestelmän kannustavuuden ja velvoittavuuden lisäämisestä.</p> <p>Osana alueellista yhteistyötä, ELY-keskus tukee kuntia ja hyvinvointialueita rinnakkaisyhteiskuntien syntymisen torjumisessa ja hyvien väestösuhteiden edistämisessä.</p>
2025	<p>ELY-keskus vahvistaa tietoisuutta kotoutumisjärjestelmän kannustavuuden ja velvoittavuuden lisäämisestä.</p> <p>Osana alueellista yhteistyötä, ELY-keskus tukee kuntia ja hyvinvointialueita rinnakkaisyhteiskuntien syntymisen torjumisessa ja hyvien väestösuhteiden edistämisessä.</p>
2026	<p>ELY-keskus vahvistaa tietoisuutta kotoutumisjärjestelmän kannustavuuden ja velvoittavuuden lisäämisestä.</p> <p>Osana alueellista yhteistyötä, ELY-keskus tukee kuntia ja hyvinvointialueita rinnakkaisyhteiskuntien syntymisen torjumisessa ja hyvien väestösuhteiden edistämisessä.</p>
2027	<p>ELY-keskus vahvistaa tietoisuutta kotoutumisjärjestelmän kannustavuuden ja velvoittavuuden lisäämisestä.</p> <p>Osana alueellista yhteistyötä, ELY-keskus tukee kuntia ja hyvinvointialueita rinnakkaisyhteiskuntien syntymisen torjumisessa ja hyvien väestösuhteiden edistämisessä.</p>

3.5 Tulosohjauksessa huomioitavat valtionhallinnon yhteiset teemat

Digitalisaation edistäminen/Turvalliset, luotettavat ja yhteen toimivat digitaaliset palvelumme ovat asiakaslähtöisiä ja sujuvoittavat prosesseja

<i>Toimintaprosesseja sujuvoitetaan digitalisaation keinoin.</i>	
2024	<p>Pirkanmaan ELY-keskus osallistuu aktiivisesti asiakkaidemme käyttämien digitaalisten palveluiden kehittämiseen siten, että ne ovat turvallisia, luotettavia, yhteen toimivia, asiakaslähtöisiä ja prosesseja sujuvoittavia. Pirkanmaan ELY-keskus asettaa asiantuntijoita (oto) tähän kehitystyöhön. ELY-keskukset, yhdessä KEHA-keskuksen kanssa tekevät ehdotuksia myös niiden järjestelmien kehittämiseksi, jotka palvelevat ELY-keskuksen asiakkaita, vaikka nämä järjestelmät eivät olisi-kaan KEHA-keskuksen ylläpitämiä.</p> <p>Tavoitteiden saavuttamista mitataan asiakastytyvyyden, sidosryhmätytyvyyden ja henkilöstötytyvyyden avulla.</p>
2025	<p>Pirkanmaan ELY-keskus osallistuu aktiivisesti asiakkaidemme käyttämien digitaalisten palveluiden kehittämiseen siten, että ne ovat turvallisia, luotettavia, yhteen toimivia, asiakaslähtöisiä ja prosesseja sujuvoittavia. Pirkanmaan ELY-keskus asettaa asiantuntijoita (oto) tähän kehitystyöhön. ELY-keskukset, yhdessä KEHA-keskuksen kanssa tekevät ehdotuksia myös niiden järjestelmien kehittämiseksi, jotka palvelevat ELY-keskuksen asiakkaita, vaikka nämä järjestelmät eivät olisi-kaan KEHA-keskuksen ylläpitämiä.</p> <p>Tavoitteiden saavuttamista mitataan asiakastytyvyyden, sidosryhmätytyvyyden ja henkilöstötytyvyyden avulla.</p>
2026	<p>Pirkanmaan ELY-keskus osallistuu aktiivisesti asiakkaidemme käyttämien digitaalisten palveluiden kehittämiseen siten, että ne ovat turvallisia, luotettavia, yhteen toimivia, asiakaslähtöisiä ja prosesseja sujuvoittavia. Pirkanmaan ELY-keskus asettaa asiantuntijoita (oto) tähän kehitystyöhön. ELY-keskukset, yhdessä KEHA-keskuksen kanssa tekevät ehdotuksia myös niiden järjestelmien kehittämiseksi, jotka palvelevat ELY-keskuksen asiakkaita, vaikka nämä järjestelmät eivät olisi-kaan KEHA-keskuksen ylläpitämiä.</p> <p>Tavoitteiden saavuttamista mitataan asiakastytyvyyden, sidosryhmätytyvyyden ja henkilöstötytyvyyden avulla.</p>
2027	<p>Pirkanmaan ELY-keskus osallistuu aktiivisesti asiakkaidemme käyttämien digitaalisten palveluiden kehittämiseen siten, että ne ovat turvallisia, luotettavia, yhteen toimivia, asiakaslähtöisiä ja prosesseja sujuvoittavia. Pirkanmaan ELY-keskus asettaa asiantuntijoita (oto) tähän kehitystyöhön. ELY-keskukset, yhdessä KEHA-keskuksen kanssa tekevät ehdotuksia myös niiden järjestelmien kehittämiseksi, jotka palvelevat ELY-keskuksen asiakkaita, vaikka nämä järjestelmät eivät olisi-kaan KEHA-keskuksen ylläpitämiä.</p> <p>Tavoitteiden saavuttamista mitataan asiakastytyvyyden, sidosryhmätytyvyyden ja henkilöstötytyvyyden avulla.</p>

Digitalisaation mahdollisuudet hyödynnetään. Vaikutusta mitataan. Mikäli tavoitetaso –kirjauksesta ei käy ilmi, kuinka sen toteutumista on tarkoitus seurata/mitata, on tavoitetason mittaaminen avattava tässä tekstikentässä.

Tietojohtamisen kehittäminen

<i>Tiedolla johtamisen osa-alue: kattava ja laadukas tiedonhallinta</i>	
2024	<p>ELY-keskusten tietotarpeiden kokonaiskartoitukset/-tarkastelut huomioiden mm. vuonna 2025 voimaan tulevat muutokset (esim. TE-palvelu-uudistus) sekä muut tietotarpeet.</p> <p>Tietotarvekartoitusprosessin rakentaminen yhteistyössä KEHA-keskuksen ja ohjaavien tahojen kanssa.</p>
2025	<p>Uusien tehtävien mukaisten tietotarpeiden määrittely huomioiden vuonna 2026 voimaan tulevat muutokset (elinvoimakeskukset).</p>

2026	Tiedonhallinnan prosessien (tiedon hankinta, jalostaminen, tallentaminen ja jakaminen), yhteistyön ja työnjaon kehittäminen. Tietoalustojen (mm. Mylly) tehokkaampi hyödyntäminen.
2027	Tiedonhallinnan prosessien (tiedon hankinta, jalostaminen, tallentaminen ja jakaminen), yhteistyön ja työnjaon kehittäminen. Tietoalustojen (mm. Mylly) tehokkaampi hyödyntäminen.
Tiedolla johtamisen osa-alue: systemaattinen tiedolla johtaminen	
2024	Tiedon hyödyntämisen nykytilan arviointi. Asiakastiedon parempi hyödyntäminen ja yhteisen tilannekuvan rakentaminen (ml. dialogikäytänteiden rakentaminen) toiminnan suunnittelussa ja päätöksenteossa.
2025	Tiedon hyödyntämisen prosessin ja roolitusten rakentaminen sekä pilotointi.
2026	Tiedon hyödyntämisen prosessin kehittäminen tarvittavilta osin.
2027	Tiedon hyödyntämisen tilan arviointi ja tiedon hyödyntämisen prosessin kehittäminen tarvittavilta osin.
Tiedolla johtamisen osa-alue: Henkilöstön osaamisen ja kyvykkyyden kehittäminen	
2024	Uusien tiedon jakamista ja osaamisen kehittämistä tukevien käytänteiden kehittäminen (mm. koulutuksissa saadun uuden tiedon jakaminen ja jalkauttaminen, e-oppivan hyödyntäminen). Tiedonlukutaidon kehittäminen.
2025	Uusien tiedon jakamista ja osaamisen kehittämistä tukevien käytänteiden kehittäminen (mm. koulutuksissa saadun uuden tiedon jakaminen ja jalkauttaminen, e-oppivan hyödyntäminen) Tiedonlukutaidon kehittäminen.
2026	Strateginen henkilöstön kehittämissuunnitelman 1. vaihe: kyvykkyyshahkon rakentaminen ja osaamisen nykytilan kartoitus.
2027	Strateginen henkilöstön kehittämissuunnitelma 2. vaihe: kehittämis- ja toteutus-suunnitelmien laadinta.

Yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistäminen

Toiminnallisen yhdenvertaisuussuunnittelun laatua on kehitetty	
2024	VMBaron tavoitetaso 4,2. Taso 2: Yhdenvertaisuussuunnittelun prosessi ja toimintatavat on sisäistetty, ja painopistettä siirretään vähitellen konkreettisten yhdenvertaisuuden edistämisen toimenpiteiden täytäntöönpanoon.
2025	VMBaron tavoitetaso 4,2. Taso 2: Yhdenvertaisuussuunnittelun prosessi ja käytännöt ovat hallussa, ja painopiste on siirtynyt konkreettisten yhdenvertaisuuden edistämisen toimenpiteiden toimeenpanoon. On hyödynnetty valtakunnallisia toimintamalleja yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja mahdollisuuksien mukaan otettu käyttöön myös jotain omia toimintatapoja/malleja.
2026	VMBaron tavoitetaso 4,2. Taso 3: Yhdenvertaisuusteemat osataan viedä sisään organisaation kaikkeen toimintaan läpileikkaavasti, jotta se ei jää muusta toiminnasta irralliseksi kokonaisuudeksi vaan on osa arjen tekemistä. Painopiste on vaikuttavuuden mittaamisessa ja toimien kohdentamisessa kerätyn uuden tiedon perusteella.
2027	VMBaron tavoitetaso 4,2. Taso 3: Yhdenvertaisuusteemat osataan viedä sisään organisaation kaikkeen toimintaan, jotta se ei jää muusta toiminnasta irralliseksi kokonaisuudeksi. Painopiste on vaikuttavuuden mittaamisessa ja toimien kohdentamisessa kerätyn uuden tiedon perusteella.

Tietoisuutta tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi on lisätty	
2024	Tasa-arvo ja yhdenvertaisuuskoulutuksen järjestäminen viraston johdolle.

Pirkanmaan ELY-keskus toteuttaa toiminnassaan ELY/TET/KEHA virastokokonaisuuden yhteistä tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen sisällytetään osaksi viraston kehittämissuunnitelmaa (viraston kehittämissalkku), jossa esitetään tarkennettuja kehittämistoimenpiteitä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Tämän lisäksi ELY-keskus toteuttaa määrävälein työpaikan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen arvioinnin yhteistyössä henkilöstön edustajien kanssa.

Toiminnallisen tehokkuuden sekä tuotosten ja laadunhallinnan tavoitteet

	Toteuma 2022	Arvio/Tot 2023	Tavoite n (2024)	Alustava tavoite 2025	Alustava tavoite 2026	Alustava tavoite 2027	
<i>Asiakaspalvelu-tyytyväisyys</i>	4,08	>4,0	> 4,2	> 4,2	> 4,2	> 4,2	TAE
<i>ELY-keskusten sidosryhmien kokonaistyytyväisyys</i>	-	3,94	-	>4,0	-	>4,0	TAE
<i>Ihmisten yhdenvertaisuus toteutuu työyhteisössän (VM Baro)</i>	4,19	4,12	4,2	4,2	4,2	4,2	
<i>Ihmisten yhdenvertaisuus toteutuu työyhteisössän eri ikäisten kohdalla (VM Baro)</i>	4,25	4,16	4,2	4,2	4,2	4,2	
<i>Ihmisten yhdenvertaisuus toteutuu työyhteisössän eri vähemmistöryhmien kohdalla (VM Baro)</i>	4,26	4,15	4,2	4,2	4,2	4,2	

4 Voimavarojen hallinta

Taulukkoon on viety valmiiksi henkilöstövoimavarojen edistämisen tavoitteet, joita seurataan VM Baron tulosten kautta. Lisäksi seurataan viraston henkilötyövuosimäärän kehittymistä.

Henkilöstövoimavarojen edistämisen tavoitteet

	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Tavoite 2024	Alustava tavoite 2025	Alustava tavoite 2026	Alustava tavoite 2027	
<i>Henkilöstön kokonais- työtyytyväisyys paranee (VM Baro)</i>	3,83	3,70	> 3,7	> 3,7	> 3,7	> 3,7	
<i>Työhyvinvointi paranee (VM Baro)</i>	8,19	7,87	8,0	8,0	8,0	8,0	
<i>Johtaminen paranee (VM Baron johtamis- indeksi)</i>	3,54	3,37	3,4	>3,4	3,5	3,6	

Henkilöstön kokonaistyytyväisyys paranee -tavoitteessa on käytetty VM Baron Työtyytyväisyys yhteensä - Työhyvinvointi paranee -tavoitteessa on käytetty VM Baron Oma arvio työhyvinvoinnista kouluasteikolla 4-10 -mittaria.

Johtaminen paranee -tavoitteessa on käytetty VM Baron Johtaminen -indeksiä.

5 Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset

Tulossopimuksessa tulostavoitteet asetetaan lähtökohtaisesti koko sopimuskaudeksi. Tarvittaessa asetettuja tulostavoitteita voidaan kuitenkin päivittää ja muuttaa sopimuspäivitysten yhteydessä. Tulostavoitteiden saavuttamista kuvaavat vuosittaiset tavoitetasot asetetaan sitovasti seuraavalle vuodelle ja kolmen seuraavan vuoden tavoitetasot asetetaan alustavina. Tulossopimusta päivitetään rullavasti vuosittain. Johtuen vuoden 2025 alusta voimaan tulevasta TE24 –lakiuudistuksesta, osa tulostavoitteista voidaan asettaa ainoastaan vuodelle 2024. Syksyllä 2024 tullaan tekemään tulostavoitteiden uudelleen tarkastelu niiden osa-alueiden osalta, joihin em. uudistus olennaisesti vaikuttaa.

Raportointi tulostavoitteiden toteutumisesta tehdään vähintään kaksi kertaa vuodessa. Tulostavoitteiden koko vuoden toteutumisesta raportoidaan tilinpäätöksessä ja siihen sisältyvässä toimintakertomuksessa. Tilinpäätöstietojen osalta tiedot toimitetaan ministeriölle viimeistään viikon kuluttua tilinpäätöksen hyväksymisestä ja puolivuotistietojen osalta 31.8. mennessä. Tulossopimuksen toteutumista arvioidaan ministeriön antamassa tilinpäätöskannanotossa toimintavuotta seuraavan vuoden kesäkuussa.

Tulossopimus ja tilinpäätöstiedot julkaistaan [Valtiokonttorin määräyksen](#) mukaisesti.

Tavoitteiden toteutumisen arviointia varten tulossopimuksen mittareille on määritelty yksi läpi koko tulossopimuksen sovellettava arviointiasteikko. ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen osalta sovelletaan kolmiportaista asteikkoa eli ”liikennevalomallia”. Liikennevalomallissa tavoitteiden toteutumista arvioidaan seuraavasti: VIHREÄ (3) = tavoite on saavutettu tai ylitetty, KELTAINEN (2) = tavoite on saavutettu osittain tai siitä ollaan jääty jonkin verran, PUNAINEN (1) = tavoitteesta on jääty paljon tai se ei ole toteutunut lainkaan. Sanallisessa tulosraportoinnissa keskitytään tulossopimuksen tulostavoitteiden poikkeama- ja riskiraportointiin. Erityisesti tavoitteista jäämisestä ja sen syistä tulee raportoida.

Toimialaohjaus täydentää tulosohjausta tarvittaessa ja hallinnonalat ohjeistavat toimialaohjauksen menettelyistä erikseen.

Allekirjoitukset toteutetaan sähköisesti.

30.1.2024

Työ- ja elinkeinoministeriö	Tiina Korhonen, ylijohdaja
Maa- ja metsätalousministeriö	Jaana Husu-Kallio, kansliapäällikkö
Ruokavirasto	Matti Puolimatka, ylijohdaja pääjohtajan sijainen
Opetus- ja kulttuuriministeriö	Anita Lehikoinen, kansliapäällikkö
Ympäristöministeriö	Juhani Damski, kansliapäällikkö
Väylävirasto	Kari Wihlman, pääjohtaja
Väylävirasto	Mirja Noukka, toimialajohtaja
Pirkanmaan ELY-keskus	Juha Sammallahti, ylijohdaja
Pirkanmaan ELY-keskus	Mari Rajala, johtaja
Pirkanmaan ELY-keskus	Mika Sievi-Korte, johtaja

Liitteet

Liitteisiin sisällytetään ohjauksen näkökulmasta olennainen, varsinaista sopimusta täydentävä materiaali. Liitteistä tehdään erillinen pdf- dokumentti.

Tulossopimuksen liitteisiin sisällytetään seuraavat:

1. Seurantamittarit, jotka täydentävät luvun 3 tulostavoitteita eli niillä seurataan viraston toimintaa ns. perustekemistä. Mikäli näissä tapahtuu laskua, nostetaan asia tarvittaessa tulostavoitteeksi.
2. Kuvaus riskienhallintajärjestelmästä
3. ELY-keskusten toimintamääräraahajako
4. ELY-keskuskohtaiset erikoistumistehtävät